Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 44 (453) | ГОД IX | 1 лістапада 1964 г. | ЦАНА 60 гр.

Дом культуры імя Кастуся Каліноўскага ў Гарадку на месяц перад адкрыццём.

ГОЛАС ЭПОХІ

У СОТУЮ ГАДАВІНУ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ СТЭФАНА ЖАРОМСКАГА

1 лістапада адзначаем стагоддзе з дня нараджэння буйнага польскага пісьменніка Стэфана Жаромскага. У літаратуру ўвайшоў ён як шчыры і палымяны выказнік інтарэсаў грамадскіх нізоў, іх імкнення да сацыяльнай справядлівасці. Творчы набытак аўтара «Прадвесня» склаў сабою каштоўнейшы раздзел у літаратурным руху краіны на пераломе XIX і XX стагоддзяў. На творчасці С. Жаромскага выхаваліся два пакаленні польскай моладзі. Гэтая творчасць вучыла страсна любіць радзіму і ненавідзець яе ворагаў. выкрывала сацыяльную няроўнасць у польскім грамадстве і заклікала да працягвання лепшых традыцый народу.

Лёсы пісьменніка так склаліся, што ён з ранніх год сутыкнуўся з горкай праўдай жыцця, што змог, асабліва ў гады сваёй працы рэпетытарам сынкоў багатай шляхты, вывучыць рэчаіснасць, поўную сацыяльных кантрастаў. Перад ім выразна вырысоўвалася два супрацьлеглыя полюсы: шляхта, якая нажывалася на непасільнай працы сялянства, і яно ж самое, прадстаўляючае ахвяру бязлітаснай эксплуатацыі. Назіранні і вопыт гэтага часу выкарыстаў С. Жаромскі ўжо ў ранніх сваіх творах. У іх кранае таксама пытанне цяжкага становішча гарадскога пралетарыяту. Як вялікі патрыёт, пісьменнік выступае супроць царызму, за захаванне нацыянальных традыцый палякаў. Знаходзім гэта ў першым сур'ёзнейшым выступленні Жаромскага — у яго «Сізіфавых працах», якія з'явіліся ў 1898 годзе. У многіх выпадках гэты раман мае аўтабіяграфічны

характар. Юнацкі перыяд творчасці пісьменніка завяршаецца двухтомным раманам «Бяздомныя людзі». Тут ужо выразна заяўляе аб сабе аўтарская крытыка капіталістычнага грамадства. Жаромскі крае асноўную супярэчнасць эпохі — супярэчнасць паміж пралетарыятам і буржуазіяй. У незабыўных, рэалістычных вобразах малюе галечу грамадскіх нізоў Варшавы, вядзе нас у фабрыкі горада, паказвае пралетарыят Заглэмбія. Не здолеў, аднак, мастак зразумець, што ў рабочым класе тоіцца вялікія сілы, здольныя знішчыць стары парадак.

Знамянальным у творчасці пісьменніка быў 1904 год — год выхаду «Папёлаў». На шырокім гістарычным фоне напалеонаўскіх заваяванняў паказвае аўтар усю горыч лёсу шляхецкіх патрыётаў і цярпенні сялян. «Папёлы» сталіся не толькі

(Працяг на стар. 2)

Бельскія ўлады даволі часта маюць дачыненне з вёскаю Плюцічы, з яе ўпартасцю. Не хачу сцвярджаць, што гэта нядобра, не.

Шмат напсавалі крыві землямерскія гісторыі разгалошаныя нават па міністэрскіх кабінетах. Але гэта, бадай, ужо старыя справы, якіх ніхто ніколі не выясніць да канца. Не так даўно ізноў Плюцічы, дакладней кажучы, плюціцкія сельскагаспадарчы гуртоk, як гавораць, пайшоў у задзёры з павятовым праўленнем сельскагаспадарчых гурткоў у Бельску.

Гуртоk узяў з зямельнага фонду семдзесят гектараў зямлі і апрацаваў яе. За працу членам гуртка заплачана па шэсць злотых за адну гадзіну, а належылася па

ТРЭБА ТОЛЬКІ ПАМАГЧЫ

7,70 зл. Паўстаў шум — пасыпаліся скаргі і тлумачэнні. Плюціцкія гуртко ўцы не ўступілі і ў канцы канцоў дабіліся тых сваіх 7,70 зл. Слушна дамагаліся.

З усяго таго можна зразумець, што мясцовы гуртоk дружны, сцэментаваны. Аднак ёсць іначай. Няўступчывасць даходзіць тут да крайнасці і пераўтвараецца ва ўзаемныя непаладкі паміж сабою. А гэта ўжо нагіна нядобрай з'явы ў жыцці вёскі. Каго выбіралі на прэзэса, той чым хутчэй збывае сваю функцыю, перакідаў на другога (на злосць!?)

І так кругом бабка.

Нічога дзіўнага, што быў балаган, якога не пазбыліся па сённяшні дзень. Першы трактарыст, Іванюк, папіваў і ганяўся трактарам уначы на святочныя забавы (усё роўна як матацыклам). Другі трактарыст грукацеў па каўдобінах аж зямля дрыжэла. Трэці — Мікалай, мала лепшы ад сваіх папярэднікаў. Цяпер збіраюцца замяніць яго чацвёртым трактарыстам — **на працягу няцэлых двух год існавання гуртка.**

Машыны псуюцца часта, нават у гарантыйным тэрміне. Ці так павінна быць?

Мікалай Федарук, прэзэс гуртка, ёсць аднасачова брыгадзірам, кладаўшчыком, экспедытарам, малацільшчыкам і яшчэ чымсьці там. Ужо сам факт пяці - шасці функцый сведчыць аб тым, што цяжка спадзявацца добрага, развалжлівага кіраўніцтва. Свайго часу кладаўшчыком быў Нікіфар Федарук. Аднак, убачыўшы, што ключы да яго складаў мае не толькі ён адзін, але і прэзэс, і другія таксама — Нікіфар хутка звольніўся з пасады кладаўшчыка. Ні з сяго ні з таго пачаў апраўдвацца, што не ўмее добра пісаць па-польску, але толькі «па-свойму», а калі гаварылі яму, каб пісаў па-свойму (разбярэм), тады ён прамаўчаў і проста заявіў, што больш не будзе кладаўшчыком...

(Працяг на стар. 4)

У Гарадку Дом культуры імя Кастуся Каліноўскага

У мінулым годзе пісалі мы аб ініцыятыве гарадчан, якія грамадскім чынам узяліся за пабудову Дома культуры. Звярталі мы тады ўвагу на амбітныя планы і атмасферу вялікай будовы. Цяпер з прыемнасцю можам паведаміць, што запал, з якім приступілі энтузіясты будовы, не аказаўся, як гэта часта ў нас бывае, саламяным. Каштоўны пачын набліжаецца да канца.

Улічваючы грамадскую ініцыятыву і прызначэнне аб'екта, Камітэт пабудовы помніка Кастусю Каліноўскаму вырашыў прыйсці з дапамогай гараджанам і перэказаў на Дом культуры ў Гарадку 140 тыс. зл. Нядаўна прэзідыум гэтага Камітэта пабывала ў Гарадку і супольна з Камітэтам будовы дома культуры абмеркавала мэту выкарыстання пераказаных на Дом грошай. Было вырашана, што пойдуць яны на абсталяванне бібліятэкі і чытальні. Пастаноўлена таксама назваць Дом культуры ў Гарадку імем Кастуся Каліноўскага і ствaрыць у Доме куток, прысвечаны нашаму слаўнаму земляку.

(Працяг на стар. 2)

НАШЫ ВЁСКІ ПАСЫНКІ НАШЫ ВЁСКІ

Не думайце, што здымак гэты прадстаўляе сабою гарадскую вуліцу. Не, так выглядае вуліца ў Пасынках (Бельскі павет). Новапабудаваная маставая, уложаны парэжнікі, тратуар, пасаджаны дэкаратыўныя дрэвы і неонавае асвятленне вуліцы. Усё гэта адрознівае Пасынкі ад навакольных вёсак і надае выгляд горада. Каб упрыгожыць сваю вёску, прыйшлося жыхарам шмат грамадска папрацаваць. Шмат школьнікі прымалі ўдзел у грамадскім чыне. ГРЗ на падворку сваёй сядзібы арганізаваў выраб тратуарных плыт і гэтым значна прычыніўся да паскарэння пабудовы тратуара. Зараз разыходзіцца толькі аб тое, каб тратуар быў уложаны і ў другой палавіне вёскі.

Тэкст і фота М. Хмялеўскі

ТЫДЗЕНЬ У ПРАЗЕ

У канцы кастрычніка сталіца Чэхаславакіі Прага губляе рэшткі сваёй асенняй пазалоты, кароткія дні прыносяць холад і дождж. З гор Чэшскага Лесу і Шумавы (пагранічча з ГДР) надыходзяць весткі аб першым снезе. На Вацлаўскім Намесці і Прыкопах людзі купляюць зімовыя касцюмы, лыжы і канькі. Усё так, як і ў нас...

Група журналістаў з Польшчы прыехала сюды аднак не для турыстычна-краязнаўчай раскошы, не для таго, каб насыціць вочы знешнімі замалёўкамі жыцця, а каб пазнаёміцца з найважнейшымі праблемамі чэхаславацкай гаспадаркі ў сучасны момант. Журналісты размаўлялі з гаспадарчымі дзеячамі, наведвалі інстытуты, фабрыкі і новабудоўлі.

З вялікай колькасці запісак выбіраю толькі найбольш тыповыя аб сучаснай гаспадарцы Чэхаславакіі. Яны пасрэдна даюць падсумаванне гадавой гаспадарчай дзейнасці ўрада, на чале якога якраз год назад стаў прэм'ер Ленарт.

Побач з агульным далейшым развіццём чэхаславацкай гаспадаркі праблемай нумар 1 з'яўляецца мадэрнізацыя прамысловасці і яе вырабаў. Новабудоўлі ўжо не паглынаюць такіх вялікіх сум, а значная частка грошай прызначаецца на мадэрнізацыю прадукцыі. У металургіі гэта азначае ўвядзенне тэхналогіі і абсталявання для бесперапыннага адліву сталі. У машыннай прамысловасці ўсё часцей прымяняюць дынамічную і пластычную апрацоўку замест традыцыйнай стругальнай і шліфавальнай. Ужо сёння гэта дае каласальную эканомію матэрыялаў і часу працы. На Астраўскім заводзе я бачыў, напрыклад, адціснутыя часткі машын. На іх выкананне пайшло ў 2 разы менш сталі і каляровых металаў, у 3 разы менш часу, чым пры старых спосабах прадукцыі. Я бачыў аўтаматычныя лініі на фабрыках, дзе чалавека можна ўбачыць толькі пры пачатковай і канцавой стадыі прадукцыі. Тут механізуюцца найпрацейшыя дзеянні. Цукровыя буракі пагружаюць на аўтамашыны - самазвалы аўтаматычныя вілы. Самазвалы сыплюць буракі з высокіх рамп проста ў самаразгрузачныя чыгуначныя вагоны. Механізацыя шырокім фронтам уваходзіць у хатнюю гаспадарку, прычым двума шляхамі: сістэмай прамысловай падрыхтоўкі прадуктаў у амаль гатовым да спажыцця стане і продажам розных кухонных аўтаматаў і прылад.

У гэтым годзе падведзены ў Чэхаславакіі два важныя балансы: першы — зроблены спісак вырабаў, якія прызналі перастарэлымі, другі — пералік надмерных запасаў у прамысловасці і гандлю. Вартасць тых першых аблічваецца на суму 70 млрд. карон. Перастарэлымі былі прызнаны і нават вырабы, якія ў нас лічыліся б яшчэ вельмі сучаснымі. Назаву хоць бы аўтамашыну «Skoda- Octavia», якую ўжо перасталі прадукаваць. Замест «Актавіі» пачалі прадукаваць «Skoda 1000 MB».

Падобныя змены адбываюцца і ў радыётэхнічнай прамысловасці. Перасталі прадукаваць шмат добрых радыёпрыёмнікаў, тэлевізараў і магнітафонаў, а на іх месца ўвялі больш універсальныя апараты і апараты выключна на транзістарах. Не слабейшым партнёрам у кросе да новага і сучаснага з'яўляюцца хімічная і лёгкая прамысловасці.

Што датычыць надмерных запасаў, дык іх вартасць акрэслена на 2 млрд. карон. Пераважна гэта тавары, перастарэлыя ў сэнсе канструкцыі або выкарыстання. Паколькі вырашана, што марнаваць іх нельга, па ўсёй рэспубліцы арганізаваны абмен паміж прадпрыемствамі.

Наогул, размовы аб гаспадарцы — гэта найбольш папулярная тэма сярод чэхаславакаў. Здзіўляе пры гэтым высокая ступень тэхнічнай і эканамічнай падрыхтоўкі простага жыхара гэтай краіны. Гэтая падрыхтоўка і працавітасць людзей будзе гарантыяй для будучых гаспадарчых поспехаў чэхаславацкіх сяброў.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ГОЛАС ЭПОХІ

(Працяг са стар. 1)

значнай падзеяй у літаратурнай дзейнасці Жаромскага, але наогул у гісторыі польскай літаратуры.

З вялікай сімпатыяй, а нават энтузіязмам вітаў пісьменнік рэвалюцыю 1905 года. Яго настрояў у той час не раздзялялі пісьменнікі, што прымыкалі да лагера пазітывістаў. На выпадкі 1905 года адгукнуўся С. Жаромскі ў радзе новых твораў. Страшэнную візію капіталістычнага ладу малюе ён у трылогіі «Барацьба з сатаной» (1916—1919). Тут выяўляе ўвесь механізм улады маёмасных класаў, аднак, так як і раней, не бачыць той сапраўднай сілы, якая здолела б звергнуць гэты косны свет.

Стэфан Жаромскі з адкрытым сэрцам сустрэў незалежнасць Польшчы і з першых год дзейсна ўключыўся ў яе грамадскае і культурнае жыццё. Неўзабаве, аднак, авалодвае ім расчараванне. Пераконваецца, што гэта дзяржава не апраўдала яго найлепшых мар і спадзяванняў. Пісьменнік балюча перажываў сумную тагачасную рэчаіснасць, якую адлюстраваў у сваім апошнім вялікім рамане «Прадвесне» (1925). З вялікай сілай абрушыўся тут на віноўнікаў галечы сялян і пралетарыяту, клеймаваў пілсудчыну, увесь апарат жорсткага сацыяльнага прыгнечання. Праз вусны героя Цэзарага Барыкі сказаў усю праўду аб пануючым ладзе, завёў яго разам з дэманструючымі беспрацоўнымі пад Бельведар. Намерваўся Жаромскі працягваць гэты раман, здзяйсняць свае новыя творчыя задумы, якія не давалі яму спакою. Аднак дзень 20 лістапада 1925 года абрывае яго жыццё, спыняе сэрца гэтага бязмежна адданага свайму народу чалавека. Памяць аб ім нязгасная, як нязгаснымі з'яўляюцца ідэі, якім непахісна служыў аўтар «Прадвесня».

Пасяджэнне ў Гарадку, на якім вырашана прысвоіць гарадоцкаму Дому культуры імя Кастуся Каліноўскага. Трэці справа — старшыня Камітэта пабудовы помніка Кастусю Каліноўскаму, старшыня Ваяводскага камітэта Фронту адзінства народа, пасол Станіслаў Юхніцкі.

У Гарадку Дом культуры імя Кастуся Каліноўскага

(Працяг са стар. 1)

Гэтыя пастановы заслугоўваюць на ўсебаковую падтрымку. Як месца, так і аб'ект, выбраны вельмі трапна. Гарадок — гэта ж амаль бацькаўшчына Кастуся Каліноўскага. Тут асабліва жывымі з'яўляюцца слаўныя традыцыі вялікага барацьбіта за «нашу і вашу свабоду». Нездарма ў часы гітлераўскай акупацыі мясцовы партызанскі атрад меў імя Кастуся Каліноўскага. Будынак таксама вельмі ўдачны. Прыгожы вонкава. У ім створаны ўсе ўмовы для належнага разгортвання культурнай працы. Тут і прыгожая зала для кінасеансаў (шырокі экран) і канцэртаў, тут будзе таксама бібліятэка, чытальня, памяшканне для мастацкіх калектываў, танцавальная зала. Адным словам Дом, які з'яўляецца гордасцю Гарадка, поўнасцю адпавядае ўсім дадзеным, каб зваць яго помнікам.

Як нас паінфармаваў старшыня Камітэта пабудовы Дома культуры ў Гарадку Іван Трахімчук (нястомны арганізатар і душа гарадоцкай ініцыятывы), адкрыццё Дома запланавана на 7 лістапада г.г. Тады да хуткай сустрэчы ў Гарадку! (рл)

Фота **А. Казёл**

Жыццё БГКТ

Беласток

У сувязі са святкаваннем дня Польскай Арміі, 11 кастрычніка ў клубе Гарадскога аддзела БГКТ адбылося спатканне з афіцэрам Беластоцкай часці КБВ. Ён расказваў аб гісторыі Польскай Арміі, аб яе франтавым шляху, перамогах у барацьбе з гітлераўскімі захопнікамі, а пасля заканчэння II Сусветнай вайны аб удзеле войска ў адбудове знішчанай краіны і барацьбе з бандамі. Спатканне было вельмі цікавым. Ад імя Гарадскога аддзела член праўлення Люба Кулыгіна шчыра падзякавала афіцэру і ўручыла яму кветкі.

І. Д.

Саколка

Новы інструктар Галоўнага праўлення Сяргей Крышэнь, які працуе ад верасня ў Сакольскім аддзеле сістэматычна абслугоўвае гурткі таварыства. На сходах гуртка ў Сухінічах быў выпрацаваны план працы і прынята 4 асобы ў рады БГКТ. У Гаркавічах, Піражках і Талькоўшчыне былі праведзены выбары новага праўлення гуртка.

Гайнаўка

Актыў Гайнаўскага аддзела, настаўнікі і іншыя асобы, якія цікавяцца выдавецтвамі БГКТ, некаторых выданняў зусім нават не бачылі. Аб гэтым пераканаліся мы ў школе ў Нарве і Храбустоўцы. Кіраўнікі гэтых школ ахвотна ўзялі па некалькі дзесяткаў такіх кніжак як «Дзядзька Лявонь» і «Мой родны кут». У Гайнаўскім аддзеле БГКТ ад 1962 года знаходзіцца 11 экземпляраў «Дзядзькі Леваня» і ад 1963 года больш як 250 кніжак «Мой родны кут». Да гэтага часу інструктар ГП БГКТ Мікола Лобач, які працуе ў аддзеле больш года, нічога не зрабіў у тым напрамку, каб гэтыя кніжкі распаўсюдзіць сярод насельніцтва. І так, кніжкі ляжаць на полках, а Мікола Лобач сядзіць у аддзеле і зусім не пачуваецца да таго, што прапаганда выдавецтва БГКТ таксама да яго належыць.

М. Х.

СТЭФАН ЖАРОМСКІ

ПОМСТА

На ўбогім нашым могільніку, сярод даўно зраўнаваных з зямлёй магіл, сярод забытых усімі крыжоў ганарліва ўзносіцца высокі жалезны помнік. Пачарнелі ўжо яго бронзавыя надпісы. Іржа паела карнізы і сімвалічныя паходні, звернутыя долу металічнымі языкамі - агеньчыкамі. З-за патыны і плесні ўжо толькі ледзьве можна прачытаць, што гэты помнік пастаўлены нашчадкамі на магіле іх продка — колішняга ўладара гэтых палёў, лясоў, узвышшаў, раwoў, дарог, сажалак і рэк. Краты з літага жалеза, што акружаюць манумент, павыгіналіся і скрывіліся, бо між помнікам і імі выраслі з абодвух бакоў дзве дзівоснай прыгажосці вялікія бярозы. Іх падземныя адгалінаванні, глыбока ўпіваючыся ў зямлю, падважылі і зрушылі ўбок нават цокал. Дрэвы таксама паразрывалі і выкінулі прэч жалезную агароджу. Моцна ўхапіліся за зямлю бярозы: вунь як шырока расставілі свае, быццам у адзін вузел сплеценыя, ногі-карэнні — чорныя, у глыбокіх жалабах, разбухлыя і наздратыя. Затое ствалы — белыя. І чым вышэй яны імкнуцца, тым бялейшымі становяцца — усё роўна як месяц там іх падфарбоўвае ў свой колер. Танюсенькая іх кара лопаецца ўпоперак, скручваецца ў дзівосныя папірусы, запісаныя таямнічымі знакамі.

Здалёку - здалёку, — адкуль бы чалавек ні наблізіўся сюды: з палёў ці з лясоў, з пагоркаў або дарог, з па-над азёр і рэк — адсюль ён убачыць кучаравыя чубы надмагільных бяроз.

Напрадвесні, красавіцкімі раніцамі, пакуль яшчэ не кранулі зубчастыя лісточкі жалезных крат, а галінкі не абвешаліся зялёнымі коцікамі — праз сетку голых дубцоў на асеўшыя магілы і невялічкія крыжыкі глядзяць кветкі вясеннія — нібы вочы, прыкрытыя вейкамі, поўныя цяжкіх чараў і несуцешнай задуменнасці.

У душную летнюю ноч, такую ціхую, як вечны сон гэтых могілак; калі на галлі нерухомых дрэў ляжыць важкае святло месяца; калі спіць пад замшэлымі стрэхамі беласценная вёска, а воддаль на пшанічных палетках пераклікаюцца перапёлкі, — час ад часу пад бязмежным небам зашапаціць, быццам уздыхаючы, лісце бяроз.

А як толькі пасля бясконца доўгай ночы наступяць пагодлівыя, блакітныя замаразкі позняй восені — калі ўжо толькі румяны снягір валочыцца сярод надмагільных рабін, — срэбныя бярозы паўстануць перад стомленымі вачыма, як прывід ніколі неўміручай легенды. Яны стаяць у прасторы пад зорным небам, паласой пурпуру і золата ззяючы над гарызонтам, пытаючыся чалавечую душу:

— Што з'яўляецца больш жудасным на гэтай зямлі: імгненны, але хутка насычаўшы цябе грэх, ці кара, вызначаная за яго няўмольнай Справядлівасцю; крывавы ўчынак, якога ўжо няма, ці вырак без прабачэння, смяротная помста пакаленняў, што ўваржана ў дрэвы і жалеза, у жменьку могілкавай зямлі?..

А ў жудасны змрочны час зімовых начных завірух, калі віхор з праразлівым свістам носіцца па чорных палях, здзірае з закастнелай раллі снежныя лахманы, ахутвае белым пылам амярцвелыя дрэвы і засыпае прагнілыя крыжы; калі глухі енк стаіць над сёламі, раз'юшаныя бярозы мітусяцца. Розгі іх з шаленствам лупцуюць віхуру, з боку ў бок кідаюцца тоўстыя галіны, як быццам бы нейкая апантаная рука намагаецца сцябаць імі гэты бескарысны шматок зямлі, усеяны асунуўшыміся магільнымі капцамі і паперакрэсліваны падгніўшымі крыжамі.

Вось сакрэт бяроз, які выдаў стары-стары мужык:

Пад жалезным помнікам ляжыць былы гаспадар гэтай аколіцы. Пры сваім жыцці ён біў прыгонных сялян бярозавымі розгамі. А калі, нарэшце, памёр і пайшла аб гэтым па вёсках, па дарогах, па палях і па-над рэкамі радасная вестка; і калі, нарэшце, на вачах у людзей быў прыціснуты ў глыбокай магіле цяжкім жалезным помнікам, — неўзабаве з-пад адной пахі яго вырасла бярозавая розга, з-пад другой — вырасла другая бярозавая розга... Бяссільныя, скрыжаваныя рукі дазволілі аперазаць сябе скруткам мяккіх, як лён, белых карэнняў; спарахнелае сэрца поіць дрэвы жывымі сокамі. І вось бярозы імкнуцца ўгору ўсё вышэй і вышэй. А парасткі іх будуць расці пад вечным небам аж да сканчэння людской няволі.

Пераклаў з польскай мовы
Міхась Дубянецкі

БЕЛАВЕЖА
орган літаратурна-мастацкага
АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 71

ВІКТАР ШВЕД

Першы ўрок

Вераснёвая, цёплая раніца,
Дзынкнуў першы ўрачысты званок.
З хваляваннем вялікім настаўніца
Пачынае свой першы урок.

Перад ёю адказнасць грамадная,
Душ дзіцячых яна інжынер.
Паплылі з вуснаў словы суладныя,
Апраўдоўвае важны давер.

Сваёй працай, умелымі ўрокамі,
Падапечных, маленькіх дзяцей,
Павядзе на дарогу шырокую,
Каб было у жыцці ім лягчэй.

Верыць, з працаю цяжкаю справіцца,
Кожны будзе больш пэўным тут крок.
Таму сёння шчаслівай настаўніца
Пачынае свой першы урок.

Не забывай

Калі за школьнай партай сыну
Сядзеш, каб веды здабываць,
Вучыся, што ў жыцці павінен
Шчыра любіць, не забываць.

Не забывай ты бацькі, маткі,
У сэрцы май заўжды іх лёс.
Не забывай пад вязам хаткі,
Дзе нарадзіўся і дзе рос.

Не забывай свае мясціны,
Дзе твой бацькоўскі родны кут,
Дзе ад вякоў жыве гасцінны
Твой беларускі кроўны люд.

Не забывай ты роднай мовы,
Напеву песні дарагой,
Жывой абраднасці вясковай
І шуму пушчы векавой.

Аб родным, дарагім, мой сыну,
У жыцці заўсёды памятай.
Народу, мовы і айчыны
Не забывай,
Не забывай!

*

ЯША БУРШ

ГЛЯДЗЕЦЬ ШЫРЭЙ, ГЛЫБЕЙ

Цень
пляцецца як кашмар
ці гэта
чорны мой бок
ці ўсе грашкі
сабраліся ў пляму кляйма

Няма куды ўцякаць
на зямлі святло
цень гарбом

адварочваюся тварам
за ніякую цану адчапіцца...

якім бы ты не быў
у святле
з аднаго пункту
заўсёды маеш
чорны бок

МАЭСТРА МАРОЗ

Мароз
з сняжынак
укладае зімы альбом

Усіх нацыянальнасцей
народныя ўзоры спалучыў
і мастацкія абстракцыі
у крышталёвую яснасць улажыў

Я падставіў твар
замест карткі альбому

Сняжынкамі маршчыны заляпіў
на вейках шэрань крышталіць

Стаю сярод марозу
за зносіны з чысцінёй
я поўны захаплення

БЛІЖЭЙ МЯНЕ

у сваю слязу
замкнуў я
чалавечнасці адценні
і розуму ўздым
нашу
як закляцце
у чысціні вачэй

РЫГОР ПАЎЛЮК

Каровы пасвіць было куды лягчэй, чым авечкі. Каровы пудзілася на Моргі, або на Зады: там быў лес, пры тым пастухоў было вельмі многа. Іншая рэч авечкі. Для авечак было Чортавае поле: шырокае і пустое, ніводнага дрэўца тут не было. Пасярэдзіне поля былі толькі дзве ямы. Сяляне называлі іх цагельняю, быццам бы калісьці тут цагельня была, за дзядоў-прадзедаў. Так талкавалі старэйшыя. Не думаю, каб гэта была праўда. На Чортавым полі нічога талковага ніколі не магло быць. Як я памятаю, заўсёды пасвілася тут толькі чароды авечак. Там, дзе ходзяць авечкі, ніякая жывёла пасвіцца не можа: авечкі выгрызаюць усё амаль з карэнчыкамі, да таго страшэнна брудзяць пашу. І на Чортавым полі не было нічога, апрача чарады авечак.

На Чортавым полі адчуваў я ў дзяцінстве нейкі невымоўны, нечалавечы проста сум. Некая цяжкая туга ахоплівала дзіцячае сэрца, падыходзіла цвёрдым камяком пад горла, выціскала слёзы. Гэтак званае бестурботнае дзяцінства на Чортавым полі ставалася цяжкім кашмарам.

Пад вясну пачалі ў хаце раіцца, каб зрабіць мяне авечым пастухом. Усё лета трэба будзе прабываць на Чортавым полі, тады, калі адна гадзіна станавілася мне тут пякельнай вечнасцю.

— Не буду! — закрычаў я на ўсю хату. — Авечым пастухом не буду!

Усе пакаранні, якімі ў хаце пагражалі: аддаць цыганам, адаслаць у рэкруты, выдаць у прыступы — выдаваліся мне глупствам у параўнанні з гэтай — застацца авечым пастухом. І таму, затупаўшы нагамі па гліняным таку, закрычаў я яшчэ галасней: — Не буду!

Прысутныя здзівіліся. Дзядзька Андрэй аж з табурэткай адвярнуўся ў мой бок і прамовіў:

— Бач ты, што ён паказвае. А чым жа ты хочаш быць, можа панам?

— Зараз я яму пакажу яго панскасць, — сказаў бацька дэманстратыўна распярэзваючы дзягу.

І не ведаю, ці вытрымаў бы я ўсё лета на Чортавым полі, каб не гэтае шкельца. Было яно зачараванае. Знайшлося ў маёй кішэні не вядома як і адкуль, проста ўсадзіў я ў кішэню руку і выняў шкельца. Падобнае было да тых, якія вешаюць ззаду вазоў або самаходаў, толькі не цэлы кружок быў, а нейкая адна трэцяя. Хапіла, аднак, прылажыць яго да вока, а другое вока закрыць рукою, каб убачыць цуды цудныя. Было там球 рознае: усе звяры, якія бачыў я калісьці ў кніжцы, што маці прынесла ад папа паглядзець, быў лес, людзі з доўгімі вусамі, коні з людскімі галовамі, было яшчэ мноства іншых рэчаў, якіх я і назваць не мог. Была і каралева, пра якую чытаў нам пан Хмялеўскі, калі я хадзіў у школу.

Шкельца можна было аглядаць месяцамі і ніколі не збрыдла. Заўсёды было ў ім нешта новае. Хапіла, гледзячы ў шкельца, чуць-чуць яго паварушыць, а ўсе карціны змяняліся, каралева ставалася тыграм, а коні — салдатамі, якія ішлі ў атаку. Сколькі ж цудаў я ўбачыў за ўсё лета! Зляцела яно хутка на Чортавым полі. Аглядаючы чырвонае шкельца я зусім забыўся пра тугу.

Надышла зіма. Найбольш любіў я сядаць ля печкі і глядзець праз шкельца на агонь. У шкельцы было тады ўсё асабліва прыгожым.

— Што ён без перапынку тырчыць ля печкі з якімсьці шклом? — сказала аднойчы бабуля, вырываючы з рук мой скарб. Паспрабавала паглядзець і сказала:

— Э, праз яго ж нічога не відаць.

Шкельца майго зайздросцілі мне масравеснікі і любілі ў яго заглядаць. Адзін толькі Рыгораў Грышка калісьці прылажыў да вока, глянуў на неба і сказаў:

— Ірунда. Праз яго так невыразна хмары відаць.

Дурны Рыгор, якія яму там хмары! Меў што выдумаць.

На другі год пад восень шкельца маё загінула. І ад гэтага пачаліся ўсе мае няшчасці.

Быў я перакананы, што гэта хлопцы мне яго ўкралі. Не мог я, зразумела, гэтага ім дараваць. Пры ледзь аказіі, а нават без аказіі, кідаўся на калег з кулакамі імкнучыся адпомсціць сваю страту. У выніку — некалькі разоў расквасілі мне нос, ды што горш, на ўсё жыццё «Задзёраю» празвалі.

Калі я падрос і пачаў хадзіць да дзяўчат, дзяўчаты мяне любіць не хацелі. «Вунь, Задзёра пайшоў», — шапталі паміж сабою, калі я ішоў па вуліцы. Я чую гэтыя шэпты і на сэрцы цяжка, цяжка. І злосць нясцерпная на калег, якія сталіся прычынаю гэтага ўсяго.

— Не ўдаўся ты нам, сынок, — сказаў аднойчы бацька. — Малым быў, то ўсё дзерся з калегамі, ды і цяпер такі самы. Думаў, што вырасцеш — паразумнееш, а з цябе чорт ведае што. Няма чаго хадзіць ды гуза шукаць на лоб, паедзем у суботу ў сваты да Піліпавай Манькі.

Піліпава Манька жыла ў суседняй вёсцы. Была гэта здаравязная дзяўчына, толькі непрыгожая. Я аднак не верыў ужо, каб прыгожая магла згадзіцца выйсці за мяне замуж. І таму згадзіўся ехаць з бацькам у сваты да Піліпавай.

Калі Манька мела сына, назвалі мы яго Міколкам. З Міколкам любіў я сядаць летам ля хаты і гутарыць. Ён жа нічога не разумее, і ўсё яму можна расказаць. Расказваў я яму аб маім дзіўным жыцці і аб гэтым малым шкельцы, ад якога ўсё пачалося. Каб яго мне тады не ўкралі, думаў я, не біўся б я з хлопцамі, не празывалі б мяне задзёраю, любілі б мяне дзяўчаты, ажаніўся б я з найпрыгажэйшаю дзяўчынай з вёскі, і шанавалі б мяне цяпер людзі і жыў бы сабе прыпяваючы. А гэта...

Было гэта мінулай вясны пры аранні агарода. Выцягнуў я плуг са скібы, і хацеў зямлю, што накляілася, пужальням абцерці. І раптам... Аж у вачах мне пацямнела. Датыкаю рукою, але ж так, гэтае самае чарадзейскае шкельца. З зямлі выаралася. Хутка абцёр я яго з гліны, і прылажыў да вока. І... нічога не ўбачыў.

Абглядзеў я яго яшчэ раз. Але ж не, напэўна гэтае самае. Гэтыя самыя невялікія барадаўкі і выбіты зуб з берагу. Пакуль даараў агарод, заглянуў я яшчэ разоў з пяць у шкельца, але кажу вам, ну нешта быццам бы туманы паказаліся, але звяроў, ні людзей, ні іншых цудаў зусім не было.

Выпрагшы коні падыйшоў я да Міколкі і засланіў яму пальцамі адно вока, а да другога прылажыў шкельца. Той віснуў ча ўвесь голас і рукамі ўхапіўся за мой вялікі палец.

— На, маеш, паглядзі, — сказаў я, падаючы яму сваё цуда.

Міколка, як Міколка пацягнуў яго ў рот і спрабаваў угрызці.

— Бэка, — крыкнуў малыш Манька, якая мыла побач збанкі, агледзелася і загаласіла

— Ну, зусім ужо здурэў стары, шкло нейкае дае, хоча дзіця скалечыць.

Вырвала пры тым Міколцы шкельца і шпурнула за агарод, дзе летам расце крапіва.

Шукаць яго не пайшоў я. Навошта. Лепш было б, каб наогул яно было не знаходзілася.

І. ЧЫКВІН

ДОЖДЖ

Шкада ліпнёвага дажджу: прышоў і не астаўся —
Пайшоў кульгаючы, такі высокі, мокры.
Дарма не закрывалі ў нашай хаце стаўні
І адчынілі насцеж, ад душы, ўсе вокны.

Пайшоў... Дарогі не пытаўся. Толькі наплакаў
У каляіны ды вымачыў да ніткі падаконнік,
І сцежку ў сад пагорбіў і пакрыў лакам,
І сцежка з гэтае пары дзіўны ўсім гармонік.

На сялібы аглядаючыся, чуючы трывогу,
Разгневаны па межы, загончыкі-палена,
Выбраўся няцвёрдым крокам на бальшак-дарогу
І сыпаў мокрыя зярняты направа і налева.

Дзяўчына з павоем

Т. С.

Выплыве са змроку каханы мой —
Павой ажыве на гранні маўчання,
У сонечным бляску не расцвіце павой.

Не скажу: — Кахаю! — Ён стаіць на грані
Паміж штодзённасцю і казкамі, рукі
Лашчаць далікатнасць яго дыхання.

Бязветранасць, што ён прышоў, парукай...
І з закаханых рук маёй дзяўчыны
І радасць першую і павой бяру.

* ✲ *

Д. ШАТЫЛОВІЧ

КАШМАР

Блакітнае неба без хмар і без птушак
Звініць і грукоча жалезам матораў
І гукам гармат, кулямётаў, кацюшаў...
І гэтыя гукі ўрываюцца ў вушы
І ціснуць, і глушаць
Пякельным напорам.

Па роўнаму полі паўзем мы па снегу,
То з крыкам ура падбягаем кар'ерам,
То вузкі акоп пераскочым з разбегу,
І гонім наперад,
Як дзікага звера,
Разбітыя рэшткі фашысцкай абверы.

Ляжаць, як снапы, на бялеючым полі
Астанкі забітых сваіх і варожых,
І тысячы раненых стогне ад болю,
Клянуць сваю долю,
Аб помачы моляць,
А мы падыйсці на ратунак не можам.

І вось падпаўзаем да ўскраін мястэчка,
Якое пажар ахапіў нечакана,
Дамы загарэліся мігам, як свечкі,
А віхар дыхнуў і завыў акаянна
І кінуў у неба чырвоным фантанам.

І з гэтага пекла са злосцю звярынай
Нас градам са сталі аплёўвае вораг,
А мы безупынна
Паволі займаем дамы і руіны,
Выкідваем ворага з кожнай шчыліны,
Хоць крэпасцю стаў не адзін панадворак.

І вось у разгары вулічнага бою
З-пад грузаў выходзіць малая дзяўчынка
З вачамі, як вугаль, і з русай касою,
Што выйшла з-пад шапкі дзіцячага крою.
Гадоў тры-чатыры яна мець павінна.

І проста ўваходзіць пад нашыя рукі.
Скрывілась са страху, назад уцякае,
З уражання сэрцы ва ўсіх уздрыгнулі
І быццам на міг хтось затрымаў нам кулі,
Хоць трапна страляе варожая зграя.

Схапіўшыся, скачам за ёю ў руіны,
Яна ўжо збягае
У цемру падвала,
Падходзіць хутчэй да ляжачай жанчыны
І — мама — крычыць і яе абнімае.
А мама ляжыць... у крыві нежывая.

*) Die Abwer — абарона, адпор.

ЧАМУ НЕ ПІШУ

Гавораць мне: Ты ўсё не пішаш?
Ці ж гэта ўжо твой творчы крах?
А у мяне спакой і ціша,
Як госці рэдкія ў дзвярах.

Як гэта птушка ў небе сінім
Я сёння — тут, а заўтра — там.
Скачу па ўсёй маёй краіне
І ўсё — з людзьмі, ніколі — сам.

Праводжу часта свае будні
За брамай фабрык, домнаў, гут.
Да шахт з'язджаю, як да студні,
Дзе вугаль цвёрды, як карунд.

То уваходжу на плаціну
І зверху бег ракі сачу,
То прыступаю да турбіны
Душу яе знайсці хачу.

То нечакана ў дзень удачны
У цэх прадзільны загляну,
Каб захапляцца, як пасмачкі
Звіваюць сотні шпуль ільну.

А замест малых скромных вершаў
Тамы праектаў я пішу.
Будоўлі ў Коніне, ці ў Сершы,
Ці ў Турашоўскаму мяшку.

Як па чароўнаму намеру,
Як па цудоўным ціхім сне
Тое, што кінуў на паперу,
Стаецца явай для мяне.

Дзе быў калісь пясок пустэчы,
Ці дрыгва тарфяных балот,
Цяпер весь вырасла мястэчка,
Цяпер там шахта, ці завод.

І свет, штогод здаецца лепшым
І мае шэршы сэнс быццё...
Сапраўды не пішу я вершаў,
Бо вершы піша нам жыццё.

ТРЭБА ТОЛЬКІ ПАМАГЧЫ

Святліца, як гаворыцца, нябрыдкая, толькі трэба задбаць пра яе. Хачу яшчэ сказаць, што ёй, святліцы, ніяк не пасуе хмельны кватарант — гэта крама (з віном), што размясцілася праз сценку, як буфет на забавах...

(Працяг са стар. 1)

Справа складаў толькі на першы погляд выдаецца глупствам. Важнасць яе зразумеем тады, калі дакладней пазнаёмімся з гаспадаркай гуртка.

Гурток мае штосьці каля чатырнаццаці тон намалочанага збожжа, шмат бульбы, добрых некалькі тон прыгожага ільну (па кантрактацыі). Прытым, мае многа машын, якіх не буду тут лічыць, каб лішне не займаць месца. Карацей кажучы, ёсць вялікая супольная гаспадарка — запасы, абароты, даходы. Праўдзівы рух!

Гаварыў я з многімі членамі праўлення гуртка, але ніхто з іх не змог падаць мне дакладнай лічбы гаспадароў, якія належаць да іх сельскагаспадарчага гуртка. Аляксандр Мінеўскі, бухгалтар, растлумачыў так:

— Членамі лічу тых, якія ходзяць на працу да нашай гуртКоўскай гаспадаркі — у жніво, капанне, малацьбу...

Такіх налічыў Мінеўскі 12 на звыш 230 гаспадароў у вёсцы. На прапанову сакратара Івана Астроўскага кожны з гэтых дванаццаці працавітых членаў абавязаўся выпрацаваць не менш, як па 200 гадзін (хіба па 7,70 за адну). На днях уведзена яшчэ адну важную, так сказаць, эксперыментальную рэарганізацыю ў кіраванні дзейнасцю гуртка, а менавіта — кожны член па чарзе будзе брыгадзірам (Федаруку на адну функцыю менш). Прызнацца, крыху дзіўны гэты эксперымент, але калі ўдасца (пераможцаў не судзяць), чаму не, можна прыняць гэта за нейкую новую форму, якая акажацца карыснай не толькі Плюцічам...

Гэтыя пастановы, магчыма, будуць той першай ластаўкай нармалізацыі спраў і дзейнасці гуртка. Дагэтуль гурток купляў у гаспадароў гной і плаціў па 150 зл за фуру. Зараз пастаноўлена падзяліць паміж сабою салому з абмалоту і, так сказаць, нарабіць гною ў сваіх хлявах. Добрая задума.

Ужо падрыхтавана 15 гектараў зямлі пад сяўбу жыта і праведзена апырскванне яе аміякальным растворам. Пры гэтай аказіі некаторыя індывідуальныя гаспадары таксама папрасілі, каб апырскаць аміякальным растворам іх палеткі — для практыкі. Значыць, зацікаўленне людзей гаспадаркай гуртка ў Плюцічах расце, што можа толькі цешыць.

У вёсцы ёсць умовы для таго, каб гурток буйна развіваўся. У першую чаргу хочацца звярнуць увагу на тое, што тут усе (пагалоўна) пераконаны ў карыснасці механізацыі сельскай гаспадаркі. Амаль няма такога гаспадара, які б не купіў да суполкі з суседам ці кумам сеялку або касілку. А, па-другое, вёска Плюцічы мае сваю традыцыю грамадскага дзеяння, актыўнасці. Напрыклад, яшчэ ў 1949 годзе закупілі і пабудавалі сабе, як мы сёння сказалі б, чынам, святліцу, хаця тады аб чынах ніхто і не чуў.

Плюцічам трэба памагчы і **толькі памагчы**, рэшту зробяць яны самыя. Гэта адрасую, перад усім, павятоваму праўленню сельскагаспадарчых гурткоў у Бельску — **Прыедзьце, пабачце, падыскутуйце** хоць раз на паўгода!

САКРАТ ЯНОВІЧ
фота аўтара

Кожны перажывае свае справы на свой спосаб. Вось Сцяпан Чачуга стараецца аб цэмент, купляе і возіць яго з недалёкай Страблі. Відаць, задумаў штосьці будаваць.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

МІНЕРАЛЬНЫЯ КАРМЫ

На гаспадарцы конь зламаў нагу. Карова калісь давала шмат малака, а цяпер пахудзела і мала дае. Дзівіцца гаспадар: што здарылася, кормім жа добра? Нарадзілася цяля, але малое і слабое Чаму?

Чаму? Чаму? Сяляне гатовы звальваць віну на свой лёс і іншае. А справа зусім ясная: жывёла мае дастаткова кармоў, але мала неабходных мінеральных рэчываў: вапны, фосфару і г.д А гэтыя рэчывы неабходны для будовы шкілета. Нямала іх ёсць і ў малацэ.

Калі карова не атрымлівае ў кармах дастатковую колькасць вапны і фосфару, дык «бярэ» іх з уласнага арганізма. Праз нейкі час і такая магчымасць канчаецца. У выніку — менш малака і крухкія косці, асабліва ног. Не прыпадкова, што вясною, калі жывёла корміцца слабей, здараюцца часцей выпадкі зламання ног.

Мінеральныя рэчывы ёсць ва ўсіх кармах. Колькасць іх залежыць ад роду кармоў, тэрміну збору і спосабу прыгатавання. Найбольш вапны маюць матыльковыя. Таму асабліва трэба памятаць і аб іх пры кармленні маладняка і цяжарнай жывёлы. Вельмі мала вапна ў коранеплодах і сіласе У сіласе нават шмат кіслот, уздзеянне якіх на арганізм жывёлы павінна змяншаць якраз вапна.

А цяпер у нашым ваяводстве ў год выкарыстоўваецца толькі... 200 гр. мінеральных кармоў на адну карову. Гэта ў 100 разоў менш, чым трэба. Асабліва ганьбуюць гэтымі кармамі ў Сакольскім павеце. Большасць сялян там лічыць, што наогул мінеральныя кармы непатрэбны.

Іншая справа, калі селянін корміць жывёлу спецыяльнымі мяшанкамі замест збожжа. У кожнай мяшанцы ёсць пэўная колькасць мінеральных рэчываў (1—2%). У такім выпадку няма патрэбы асобна купляць мінеральныя кармы Добры прыклад дае вёска Пасечнікі. Тут сяляне купляюць шмат мяшанак, бо лічаць, што імі лепш карміць жывёлу, чым дробленым зернем або вотруб'ем.

Мінеральныя рэчывы асабліва патрэбны каровам і цяжарнай жывёле Колькасць патрэбных мінеральных рэчываў залежыць ад малочнасці каровы і кармоў, якія яна атрымлівае. Напр., авечкам даем дзённа каля 10 гр. мінеральных кармоў на галаву, адной карове — 60—80 грамаў.

Калі кормім сіласам, дык трэба даваць па 2 гр. кармовай крэйды на кожны кілаграм кармоў. Напрыклад, калі ў дзень даем 25 кг сіласу, трэба даваць 50 гр. крэйды.

Уся гэта справа набірае асаблівай вагі ў асенне - зімовы перыяд. У гэты час пераважна жывёле не хапае мінеральных рэчываў. Чым горш збіраўся ўраджай, тым менш у кармах мінеральных рэчываў. Напр., у гэтым годзе многія сяляне спазніліся з сенакосам, а гэта (як паказалі аналізы) зменшыла колькасць мінеральных рэчываў у сене на 20—30, а часам і 50%. Як бачым, у гэтым годзе асабліва неабходна дадаць мінеральныя кармы.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

ВЕДЫ ЛЮДЗЯМ

Днямі адбыўся ў Беластоку IV З'езд Таварыства Ведзы Паўшэхнай. Дэлегаты з'езда спрачаліся на тэму месца ТВП у жыцці грамадства. Гэтая арганізацыя набліжаецца да 15-ці год свайго існавання і мае за сабой не малыя дасягненні ў папулярызацыі ўсіх галін ведаў. Але вядома, задаволеным ніколі нельга быць. Таму і ТВП хоча лепш, усё лепш служыць грамадству.

У адным з бліжэйшых нумароў шырэй напішам аб ТВП і яе далейшых намерах. (вл)

БЕЛАРУСІЯНА

ДРУК У АПАЛЕ САНАЦЫІ

«Рэгламентацыя свабоды друку ў Польшчы» (1918—1939) Міхала Петшака — гэта каштоўная выдавецкая навінка, якую сёлета атрымаў чытач. Кніга з'явілася ў выданні «Ксёнжкі і ведзы».

Праца М. Петшака прыводзіць багаты матэрыял, адлюстроўваючы становішча друку ў даваеннай Польшчы, яго праследаванне цэнзурай, адносіны ўлад да паасобных газет і часопісаў. Аўтар не мала месца ўдзяляе сітуацыі нацыянальнаменшаснага друку, у тым ліку і беларускага. Гэты факт застаўляе нас бліжэй прыгледзіцца да кнігі М. Петшака. Тут даецца кароткая характарыстыка беларускіх друкаваных органаў розных напрамкаў, падаюцца прычыны, чаму паасобныя з іх падвяргаліся праследванням з боку буржуазнай цэнзуры. У кнізе разлічваюцца два ідэалагічныя кірункі ў беларускім друку. Адзін з іх — буржуазны, як адзначае аўтар, прадстаўляў інтарэсы вузкіх колаў, думаючых аб заснаванні капіталістычнага ладу на беларускіх землях, а другі — рэвалюцыйны — меў на прыкмеце інтарэсы шырокіх працоўных мас, імкнуўся пашырыць ідэі сацыяльнага разняволення беларускага народа і ўз'яднання Заходняй Беларусі ў адной сацыялістычнай беларускай дзяржаве — БССР Аўтар піша, што больш жорсткімі былі адносіны цэнзуры да органаў «Грамады», чымсьці да друку буржуазнага кірунку. М Петшак прыгадвае формы і спосабы праследвання польскіх буржуазных улад, пачынаючы ад канфіскацыі газет аж да арышту іх галоўных рэдактараў.

М. Петшак пралівае свет на малавядомыя факты ў шматпакутным шляху прагрэсіўнай часткі даўняга польскага і нацыянальнаменшаснага друку Зразумела, захаваны тут прапорцыі і найбольш цікавячай нас справе — адносінам да беларускага друку — адводзіцца параўнальна мала месца Аднак нягледзячы на гэта кніга можа і павінна паслужыць дапаможнікам тым усім, каго хвалюе гісторыя беларускага друку. а.с.

ПКО юбілятам

З выпадку 20-годдзя ПКО правяла лясаванне ўзнагарод і грашовых прэмій сярод моладзі, якая нарадзілася 22 ліпеня 1944 года і дзяцей з 22 ліпеня 1964 года.

Каб прыняць удзел у лясаванні, трэба было прыслаць да 1 IX на адрас рэдакцыі «Музыка і актуальносці» паштовую карту з імем, прозвішчам і адрасам.

15 верасня адбылося лясаванне для дзяцей з 22 ліпеня 1964 года. Вылясавана 100 прэмій па 500 зл. Удзел у лясаванні прыняло 606 дзяцей, 26 з нашага ваяводства. 4 з нашых — вылясавалі прэміі. (вл)

Слова даражэй грошай?...

У Міхалове даўно робяць старанні, каб пабудаваць аўтобусны паўстанак. Усе нефаховыя работы ўхвалена выканаць грамадскім чынам. Рабочыя цагельні ў суседняй Лясанцы зрабілі грамадскім чынам каля **пяці тысяч штук** цэглы патрэбнай для пабудовы паўстанка.

Пахвальная ініцыятыва міхалаўчан знайшла падтрымку з боку павятовай рады ў Беластоку, якая дала слова, проста абавязалася пастарацца аб тэхнічную дакументацыю міхалоўскаму паўстанку. Аднак жа гэтай дакументацыі няма па сённяшні дзень паміма неаднаразовых дамаганняў і прыпамінанняў з боку месцачковага актыву. (ся)

Бурачанае жніво

Распачаўся бурачаны сезон. Гаспадары вырываюць буракі, звозяць іх у адно месца, абрэзваюць лісце і тады вязуць на пункты скупу. Працаёмная прадукцыя буракоў. Значна менш забірае яна часу ў ПГР-ах. Большасць прац там выконваецца машынамі. У ПГР Макаўляны да трактара падчэпліваецца спецыяльная машына, якая косіць бурачанае лісце і адразу пагружае яго на прычэпу. Адвозяць буракі самаходам на станцыю ў Саколку.

Тэкст і фота М.Х.

Змеханізаванае кашэнне бурачаных лісцяў.

Сотні тон буракоў на пункце скупу ў Саколцы.

ПАРТАЦКІЯ РАМОНТЫ

Сельскагаспадарчы гурток у Чыжах не ўкладваўся ў свае расходы, заўсёды заканчваў год дзейнасці з дэфіцытам. Мінулы справаздаўча - выбарчы сход паказаў шмат недахопаў кіраўніцтва гэтай арганізацыі і выбраў новае праўленне ў асобах Рыгора Якімюка (старшыня), Аляксандра Трафімюка (бухгалтар) і Васіля Чапюка (дыспетчар). Энергічныя гаспадарлівыя людзі новага праўлення кіруюць сельгасгуртком значна лепш. Да першага паўгоддзя сельгасгурток не толькі пакрыў 11 тысяч дэфіцыту мінулага года, але і дабіўся ўжо чыстага даходу. Вядома, даход гэты невялікі, акрэсліваецца сумай 439 злотых, але сведчыць ён аб пераломе ў дзейнасці, аб добрым кіраўніцтве. У бягучым годзе прадукцыйная моц трактараў выкарыстана значна лепш. На 30 чэрвеня на тры трактары вышла па 830 гадзін працы пры гадавой норме 1000 гадзін. Таксама справа выглядае і з выкарыстаннем іншых машын.

— Прадукцыйныя магчымасці машын у нашай вёсцы мы маглі б выкарыстаць да максімума і мелі бы яшчэ лепшыя вынікі, каб нараўскі ПОМ не па-партацку рабіў нам рамонты, — сцвярджаюць члены праўлення.

І пачалі яны сыпаць фактамі, якія сведчаць, што ПОМ не стаіць на ўзроўні сваіх абавязкаў. Больш таго, ПОМ не толькі абдзірае за рамонты, але яшчэ і ашуквае.

Прыводзім факты.

У час жніва, калі кожная гадзіна на вагу золата цэніцца, сапсавалася жняярка. ПОМ з рамонтам не спяшаўся. Тады трактарысты гуртка, атрымаўшы з ПОМ-у патрэбныя дэталі машын, самі хутка наладзілі машыну. Сельгасгурток заплаціў сваім трактарыстам за рамонт. За гэты ж рамонт прыслаў рахункі і ПОМ. Абураліся гуртκоўцы за такое нахальства ПОМ-у, але заплаціць былі вымушаны таму, што ПОМ інакш не даў бы паліва для трактараў і рухавікоў. Плаціць за невыкананую працу вельмі крыўдна.

Калі ў трактары ў час уборкі збожжа лопнуў цыліндр, завезлі яго ў ПОМ. За рамонт заплацілі 5 тысяч злотых. Пасля двух тыдняў працы зноў лопнуў цыліндр. Завезлі зноў у ПОМ. І зноў ПОМ наладзіў. Не прайшло і тыдня, як і трэці раз сталася гэта ж самая аварыя. Вось, на табе і ўслугі ПОМ-у. Ды кажуць яшчэ, што працуюць там такія спецыялісты.

Прышлося яшчэ раз прывезці трактар у ПОМ. Завезлі яго, страцілі шмат часу, а там няма каму яго прыняць у рамонт. На экскурсію ўсе выехалі. Не хапала толькі, каб і стоража забралі з сабою. Аднак стоража пакінулі на месцы і загадалі яму нікога, нават каб прыехаў ён з-за 50 кіламетраў, не ўпускаць з машынамі на ПОМ-аўскі пляц. Няхай, маўляў, назад вязуць. Чыжоўцы назад не павезлі. Пакінулі трактара непадалёк ПОМ-аўскай брамы.

І яшчэ адзін прыклад. У апоне трактара паявілася дзірка. Завулканізаваў яе ПОМ. Пасля некалькіх дзён працы ў гэтым жа месцы паявілася чатыры дзіркі. А грошы бяруць у ПОМ-е, як за салідны рамонт.

— Няхай бралі б за рамонт яшчэ больш, — гаворыць старшыня гуртка Рыгор Якімюк, — але няхай гэта будзе сапраўдны рамонт, няхай адзін сезон ён вытрымае.

І яшчэ адна справа. Рамонт надта доўга працягваецца. Чыжоўцы ў час малацьбы аддалі ў рамонт рухавік. Быў ён там два тыдні. За два тыдні можна было б многа гадзін выпрацаваць малацільным агрэгатам, што значна пабольшыла б даходы сельгасгуртка.

Прывялі мы тут прыклады ПОМ-аўскіх рамонтаў у бягучым годзе. У мінулым годзе было яшчэ «цікавей». У ПОМ-е ў Нарве з новага чыжоўскага рухавіка пааднімалі дэталі машыны і паўстаўлялі старыя, ледзь жывыя. Інакш кажучы, абакралі рухавік. Гэтая справа доўга цягнулася. Мела з ёю дачыненне розныя ўстановы і праўдападобна будзе яна ўжо ўладжана.

Як бачым чыжоўскі сельгасгурток мае шмат непрыемных спраў з ПОМ-ам. Але не толькі з ПОМ-ам. Ёсць цяжкасці і са сваімі членамі гуртка. Як вядома, сельскагаспадарчы гурток у Чыжах у значнай ступені арганізаваўся на машыннай базе былой спулдзельні прадукцыйнай. Ліквідацыйная камісія дазволіла гуртку карыстацца некаторымі сельскагаспадарчымі машынамі. Былы старшыня сельгасгуртка Пётр Ціханюк па-маленьку гэтыя калектыўныя машыны сілаю забірае для сябе. Забраў ён спулдзельчы сеўнік, забраў грабярку, дошкі і іншыя рэчы. Гурткоўскі культыватар у бягучым годзе працаваў і на яго полі. За гэтую працу павінен ён заплаціць для гуртка 360 зл. Аднак Пётр Ціханюк і не збіраецца разлічыцца. Ён пагардліва адказвае так: — «Мне калхоз вінаваты значна больш, і я маўчу».

Нам здаецца, што гурток павінен поўнасцю абмежаваць самаволю Пятра Ціханюка пры дапамозе адміністрацыйных органаў нашай улады.

Усё сказанае вышэй сведчыць аб не малых цяжкасцях сельгасгуртка і аб добрым кіраўніцтве новага праўлення.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

ЗА ГАРАМІ, ЛЯСАМІ...

Вось, якая яна, гэтая ясная школа... Я быў тут пад канец месяца верасня, калі адбываліся ўжо астатнія работы над яе заканчэннем.

Вёска Гародчына — заціхлая мясціна пасярод рэдкалесся. Аколіца, здаецца, людзьмі і светам забытая. Нават самую назву вёскі хтосьці перайначыў, перакруціў на «Гарочына», хаця ва ўсіх афіцыяльных дакументах называецца яна «Гародчына» і людзі таксама так завуць сваё паселішча.

Валачыліся дзеці па сцежках - дарожках у далёкія школы. Першакласнікі акалічных вёсачак хадзілі ў Ляхі, а ляхаўскія старшакласнікі — аж у Кленікі. Малыя гародчынцы вандравалі да янаўскай школы, а з Козлікаў — да школы ў Кожына (Бельскі павет)...

Вось, так крыжаваліся малюткія сляды ў верставой пясчанай бездарожыцы. Але яшчэ крыху цярплівасці і дзіцячая вандроўка канчаецца, заціхае. Гародчына не такое ўжо закінутае, каб аб ім ніхто не падумаў.

Будзе год, як на ўскраіне вёскі, пад лесам, будавалася прыгожая беласценная школа. Вырасла яна бы палац у вёсцы, дзе яшчэ цяпер лічаць запалкі, бо за імі трэба далёка ехаць... А ў гэтай школе ясныя, шкляныя класы з навюткімі — астатняй моды — партамі. Тут свой вадаправод, цёплая вада ў кранах, святлістыя калідоры і залы, санітарныя выгоды, раздольны пляц, гарадскія кватэры настаўнікам.

Уладзіслаў **Матыцкі**, кіраўнік будовы школы, расчараваны толькі гародчынскімі людзьмі.

— Пахваліць іх не магу, — гаворыць ён. — Цяжка нагаварыць гародчынцаў, каб дапамаглі ў чым-небудзь...

А ўжо цалкам здзівіў мяне факт, што мясцовыя юнакі не пакваліліся нават на заробкі пры гэтай будове. Давялося прывозіць рабочых аж з Бельска, з бельскай будаўнічай фірмы.

Кіраўнік Матыцкі падрабязна падлічыў мне кошт будовы на суму 1.261.156 злотых (апрача электрычнай і санітарнай інсталяцый, якія дадаткова каштавалі яшчэ каля двухсот тысяч зл). Падумаць, што значная частка той сумы грошай магла б застацца ў кішэнях гародчынскіх людзей, каб яны захацелі папрацаваць, як гаворыцца, акордам, без аглядкі.

Апошнім часам, аднак, вёска як бы заварушылася. Вось, вялікія Кленікі, так сказаць, падарылі Гародчыну драўляны будынак сваёй крамы, бясплатна — хаця некаторыя кленіцкія гаспадары і крывіліся на гэтаку «раскіданасць»... Кленікам драўляная крама ўжо непатрэбна, маюць мураваную. Гародчынцы, гэтым разам жыва ўзяліся стаўляць сабе краму — перавезлі будынак да сябе, пабудавалі фундамент.

— Усё зрабілі чынам!

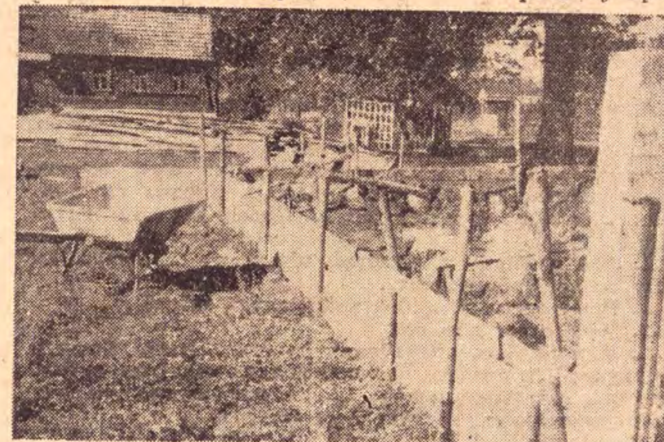
Зласліўцы кажуць, што дарэмнаму каню ў зубы не заглядаюць, але зласліўцы засталіся ў меншасці.

— Крама ў Гародчыне будзе!

Вёска пачынае дбаць аб свае інтарэсы.

С. Я.

фота аўтара

Чын — гэту бескарысную (бясплатную) працу для дабра цэлай вёскі прызналі і тут. Будзе свая крама! Глядзіце і радуйцеся!..

ГУСАРЫ

Нядаўна ў Беластоку і некаторых павятовых гарадах (між іншым у Гайнаўцы) выступаў Тэатр Мазавецкай Зямлі з п'есай Брайля «Гусары». Тэатр і п'еса падабаліся. Вось сцэна з «Гусараў» — два «страшныя» напалеонаўскія салдаты, якія заблукаліся ў італьянскую вёску і вельмі баяцца. Іх баяцца таксама.

Смеху ў п'есе нямала, тым больш, што рэжысёр пайшоў у напрамку якраз выдабыцця з п'есы як найбольш смеху. (вл)

Падвойная ўрачыстасць

У Вышэйшай інжынерскай школе ў Беластоку адбыўся афіцыяльны і надта ўрачысты пачатак новага навучальнага года. Усё было ў тэатры імя А. Вянгеркі ў прысутнасці міністра Штахельскага і віцэ-міністраў Красоўскай і Мінца. Наша беластоцкае асяроддзе прадстаўлялася таксама надта багата. Вялікая зала тэатра была запоўнена, атмасфера ўзнёслая. Ці ж можна здзіўляцца? Два моманты спляліся тут. Першы — пераіменаванне школы з Вечаровай у Вышэйшую інжынерскую школу з дзённым навучаннем (акрамя вечаровага), другі — 15-годдзе школы.

Беласток мае цяпер дзве вышэйшыя навучальныя ўстановы. што дае яму поўнае права на назву студэнцкага горада.

Рэктар ВСІнж. прафесар Панятоўскі рашэннем Савета Дзяржавы адзначаны крыжам Кавалерскім Ордэна Адраджэння Польшчы. Момант прыемны — прафесар Панятоўскі заслужаны для Беластока і Вышэйшай школы інжынерскай, якая выпусціла ўжо 376 абсальвентаў - інжынераў. На яе трох аддзяленнях — будаўляным, механічным і электрычным вучыцца цяпер 823 студэнты. Разам з развіццём дзённага навучання будзе расці і лік студэнтаў, перад усім з Беласточчыны, якія і на Беласточчыне застануцца пасля заканчэння вучобы.

Інжынераў нам трэба многа. Гаварылася аб гэтым у выступленнях на ўрачыстасці. Лік інжынераў у нас на 1000 рабочых значна меншы чым сярэдняя ў краіне. Значыць, Вышэйшая інжынерская школа паўстае перад намі як уласная кузня тэхнічных кадраў і як цэнтр тэхнічнай думкі на ваяводства. Верым. што такое заданне споўніць і гэтага ёй жадаем з выпадку 15-годдзя. (вл)

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Марыя Тэрэза, жонка Гуларта, неадлучна спадарожнічала яму ва ўсіх яго палітычных захадах — адважна ... пастаянны ... народні са сваім мужам (здымак зроблены ў час мітынгу ў Рыо-дэ-Жанейра. 13.III. г.г.).

ПАДЗЯКА АГЕНТУ БРЭДЗІ

Быў звычайны асенні дзень 1963 года. Нававыбраны 52-гадовы сенатар Мела выступаў з першаю прамовай у бразільскім парламенце. Прамоўца з непакоем паглядаў кудысьці ўбок. Пачаў гаварыць: «Сёння буду гаварыць не зводзячы вачэй з сенатара Мантэйра, які абяцае сёння забіць мяне». — «Свіння!» — зароў сенатар Мантэйра і з рэвальверам у руцэ кінуўся да трыбуны. Сенатар Мела хутка знік пад крэслам, адкуль на ўсякі выпадак выстраліў да свайго праціўніка з пісталета... Кулі, аднак, трапілі не ў Мантэйру, але ў другога сенатара, які смяротэльна паранены ў жывот памёр на другі дзень у бальніцы...

Расказваючы аб гэтым выпадку трэба сцвердзіць, што да страляніны ў бразільскім парламенце наогул рэдка даходзіць: спрэчкі найчасцей вырашаюцца пры дапамозе кулакоў. Ці лёгка кіраваць такой краінаю, дзе ўсялякія непаразуменні вырашаюцца стральбою і бойкамі ў парламенце паміж пасламі? Прытым, большая палавіна ўсяго бразільскага народа — гэта непісьменныя людзі. У Бразіліі непісьменныя не маюць права голасу. Навука каштуе, значыць, галасуюць толькі заможныя — да парламенту, вядомая рэч, выбіраюць такіх палітыкаў, якім не прыдзе ў галаву праводзіць нейкія рэформы, каб праз меру багатым адабраць крыху іхняга багацця для карысці беднага люду.

Напярэдадні вясенняй сесіі парламента прэзідэнт Гуларт, у паразуменні з прафсаюзамі і ваеннымі міністрамі, зварочваецца да сенатараў і пасло́ў з заклікам устанавіць права на галасаванне для непісьменных, а таксама салдатам і падафіцэрам. Такім чынам, лічба выбаршчыкаў павялічылася б з 19 да 40 мільёнаў чалавек. У сваім закліку прэзідэнт прапанаваў таксама ўстанавіць закон, які дазваляў бы кожнаму выбаршчыку (без розніц) быць выбраным на любую палітычную пасаду. Калі б такія законы былі ўстаноўлены, Гуларт мог бы яшчэ раз высунуць сваю кандыдатуру на пасаду прэзідэнта ў будучых выбарах, чаго не дазваляе цяперашняя бразільская канстытуцыя. Гуларт меў на думцы стварыць сабе магчымасці ўвядзення вялікіх грамадскіх і палітычных вялікіх рэформ, без якіх Бразілія задыхаецца, не можа развівацца, топчацца на месцы.

У адказ на прапановы Гуларта вялікія памешчыкі і прамыслоўцы закіпелі нянавісцю. Пачаліся дзіўныя імпрэзы. Перад Вялікаднем у бразільскіх штатах Сан-Паўлу і Мінас Жэраіс арганізавана «Маршы каталіцкіх сем'яў з Богам да свабоды». У горадзе Рыо-дэ-Жанейра «Антыкамуністычная круцыята» назначыла падобны марш на дзень 2 красавіка. У аўторак, на першы дзень Вялікадня, у цэлым штаце Мінас Жэраіс армія канфіскавала аўтобусы і бензін. У аўтобусах заселі атрады салдат. У напрамку Рыо-дэ-Жанейра рухаліся часці артылерыі. Губернатар штата Мінас Жэраіс афіцыйна заявіў, што не падпарадкуецца ўраду і прэзідэнту Гуларту. Неўзабаве падобную заяву выдаў камандзір II арміі, які падняў свае войскі і рушыў з Сан-Паўлу на Рыо.

На другі дзень Вялікадня, калі нават і палітыкі ахвотней ядуць пірагі чымсьці займаюцца палітыкай — Дзяржаўны дэпартамент Злучаных Штатаў Амерыкі нечакана выступіў з заявай наконт таго, што Гуларт камунізуе Бразілію! На гэту заяву толькі і чакалі бразільскія змоўшчыкі. Стала ясна, што даўно ўжо рыхтаваўся ў Бразіліі замах.

Тым часам Гуларт знаходзіўся ў прэзідэнцкім палацы ў Рыо-дэ-Жанейра. Шэф яго вайсковай канцылярыі зразумеў, што змоўшчыкі, відаць, спецыяльна падсоўвалі ягоным агентам матэрыялы аб тым, што нібы ў арміі ўсё ў парадку, каб не выклікаць ніякіх падазрэнняў і захаваць у таямніцы арганізаваны замах.

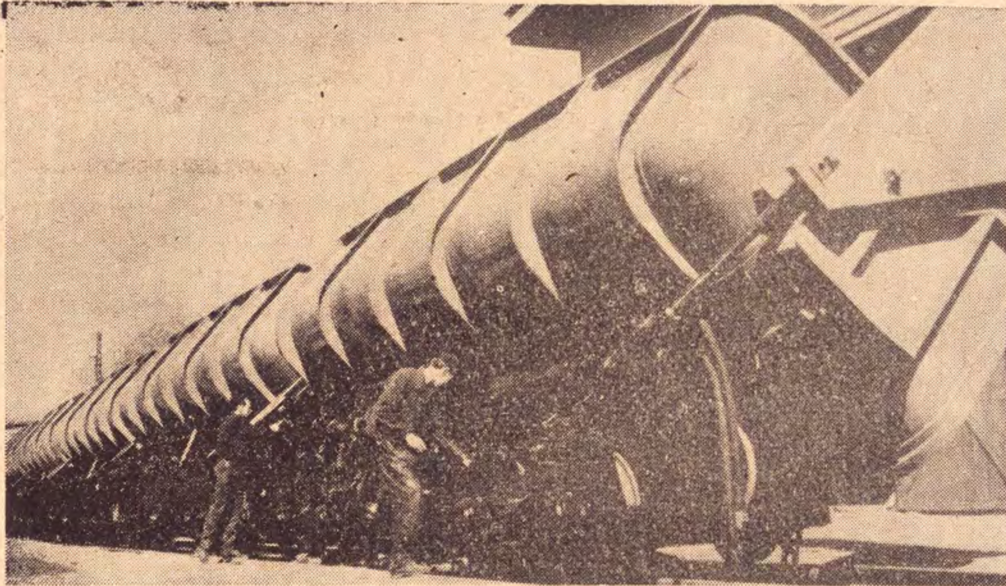
Прафсаюзы і ўвесь народ актыўна падтрымвалі прэзідэнта Гуларта, які хацеў так многа зрабіць для Бразіліі. Аб'яўлена ўсеагульную пратэстацыйную забастоўку супроць замаху. Рабочыя баявікі перанялі ў свае рукі ўсе радыёстанцыі ў краіне. Кожны чакаў выступлення прэзідэнта і яго закліку. Аднак Гуларт не скарыстаў з такой аказіі і не выступіў па радыё да народу. **Чаму?** Праходзілі доўгія гадзіны, але радыёстанцыі і Гуларт маўчалі. Верная прэзідэнту I армія не ведала што рабіць? Той страчаны час ішоў на карысць змоўшчыкаў.

Увечары, Гуларт за парадай свайго швагра, адляцеў вайсковым самалётам у свой родны штат Рыу-Грандзі-ду-Сул, дзе калісьці быў губернатарам. Разам з ім ляцелі жонка (цудоўная італьянка), двух сыноў і швагер. Мелі з сабою крыху багажоў і асабістых памятак, у тым ліку фатаграфію прэзідэнта ЗША Кенедзі, вялікага змагара за рэформы і праціўніка ўсякіх замахаў у Паўднёвай Амерыцы. Гэту фатаграфію Кенедзі асабіста падпісаў прэзідэнту Гуларту.

Назаўтра, дакладна ў 10 гадз. 30 мін. ва ўрадавым палацы ў Порту-Алегры Гуларт **адрокся ад сваёй прэзідэнтуры.** Выехаў з сям'ёй ва Уругвай, да маёнтку жончынага брата.

Потым уругвайскія газеты «Марча» і «Эпока» апублікавалі фотакопіі пісьмаў дырэктара федэральнага следчага бюро (ФБР) Эдгара Гувера, якія праліваюць святло на кулісы бразільскага замаху. Праз тыдзень пасля замаху Гувер у сваім пісьме дзякаваў амерыканскаму агенту ў Бразіліі Томасу Брэдзі за ўдачліва праведзеную аперацыю у выніку якой скінута прэзідэнта Гуларта. Гувер задаволены, што гэта аперацыя адбылася ў поўнай таямніцы. Ён піша: «Асабіста я цаню кожнага агента ў Бразіліі за тыя намаганні, якія паклаў для выканання аперацыі».

(а-ся)

Новыя вагоны

Арадская фабрыка вагонаў (Румынія) выпускае новы тып таварных вагонаў. Гэта 4-восевыя вагоны ў 60 тон, кожны з механічнай выгрузкай.

На здымку: румынскія новыя вагоны.

Яйкі курыцу вучаць

У лабараторыі пануе абсалютная цішыня. На стале стаіць магнітафон, каля яго — невялікая гуканепранікальная скрыня з пенапласта. Унутры скрыні ляжыць яйка. Побач з ім высокаадчувальны мікрафон, звязаны з транзістарным узмацняльнікам. І больш нічога. З дынаміка магнітафона, з якім злучаны мікрафон, чуецца моцны піск. Але ж яйка ў скрыні яшчэ зусім цэлае. І ўсё ж гэта голас кураняці, які, аказваецца, можна пачуць яшчэ да з'яўлення кураня на свет.

Пры дапамозе магнітафона ўстаноўлена, што існуе гукавая сувязь паміж квактухай і яшчэ не вылупіўшымся куранём. Ужо на дзевяты дзень інкубацыі зародак пачынае адказваць на «пытанні» маці. Удары яго дзюбы дакладна нагадваюць рытм сігналаў квактухі. А за некалькі дзён да з'яўлення на свет кураняты настойлівым, няспынным піскам заклікаюць маці да ўвагі і пільнасці. Курыца больш не паварочвае яек, часцей падымаецца, становіцца неспакойнай і, відаць, рыхтуецца да «шчаслівай падзеі». Цікава, што кураняты імгненна змаўкаюць, калі курыца робіць характэрныя сігналы перасцярогі.

ШТО ДЗЕ ЯК

Помнік каралю Уладзіславу Ягайлу ў Нью Йорку.

БАРОН ГОЛЬДРЫНГ пасля вайны

Праходзячы па двары ля аркі пад'езду, Сомаў мімаволі дакрануўся рукой да шчакі. Трэба паголіцца! Як добра, што ён не ўзяў з сабой брытвы. На ўсялякі выпадак яму патрэбна мець прычыну, каб выйсці лішні раз з памяшкання казармы. Трэба будзе распытаць у Дамантовіча пра распарадак дня, бо гэты маёр штосьці не гаваркі.

Аднак Сомаў паспрабаваў выклікаць яго на размову.

— Даўно ваша група знаходзіцца тут? — запытаў ён.

— Суправаджаючы вас, я выконваю службовае даручэнне, а гэта не азначае, што паміж намі могуць быць якія-небудзь іншыя адносіны, апрача афіцыйных, — злосна буркнуў той. — Прасіў бы гэта запомніць!

— Вас асабіста я, здаецца, нічым не пакрыўдзіў... Што ж да Пратапопава...

— Папярэджваю: майго найлепшага сябра!

— Тым горш для вас.

— Шчанё! Так размаўляць са старэйшым, баявым афіцэрам. Ды ведаеце вы, што я пяць разоў паранены, што я... што Пратапопаў... — захлынаючыся словамі, маёр упшчыльную падступіў да Сомава.

«Баявы афіцэр! Пяць разоў паранены! За каго ж ты праліваў сваю кроў, мярзотнік!» — хацелася крыкнуць Грыгорыю, але Сомаў холадна сказаў:

— А я маю адзінаццаць раненняў і ў мяне ж стольківузнагарод. Што ж да баявой дружбы, то я не горш за вас ведаю ёй цану. Толькі я нікому не дазволю, нават сябру, навязваць мне свае погляды і перакананні.

Нічога не адказаўшы, маёр узышоў на ганак каля брамы, адчыніў дзверы і, прапускаючы Сомава ўперад, кінуў:

— Кабінет налева.

Пакой, куды сакратар прапусціў Сомава, менш за ўсё нагадваў службовае памяшканне, нават прыватны кабінет. Інкрустацыі і карціны на сценах. Мноства столікаў, тумбачак і паліц, застаўленых посудам, статуэткамі, старадаўнімі гадзіннікамі, проста на падлозе, у кутку — груды кніжак у дарагіх вокладках... Складвалася ўражанне, што праз некалькі дзён у гэтым пакоі павінен адкрыцца антыкварны магазін.

На антыквара быў падобен і гаспадар кабінета. У адной майцы, але ў форменных штанах амерыканскага афіцэра, ён сядзеў за старадаўнім пісьмовым сталом і праз лупу разглядаў нейкі дробны прадмет.

— Сомаў? — запытаў ён.

— Так.

— Мне не зусім падабаецца ваш знешні выгляд, — Хейендопф адклаў лупу і змерыў Сомава поглядам з ног да галавы, быццам і сапраўды правяраючы, ці ўсё на ім па форме і добра дапасавана.

— А мне не падабаецца ваш выгляд, — спакойна адказаў Сомаў, ведаючы, што маецца на ўвазе звычайны абмен паролямі.

— Семдзесят...

— І тры, — закончыў Сомаў.

— О'кэй! Уладкоўвайцеся хаця б у гэтым крэсле і, пакуль я тут разбяруся, пагаспадарце каля пляшак самі. Цьфу! Слова гонару, нічога не падбяру! Зноў, здаецца, ускочыў!.. Як на вашу думку, гэта сапраўды чаго-небудзь варта або, можа, з тых капеечных сувеніраў, падробленых пад старажытную каштоўнасць?

Хейендопф падаў Сомаву лупу і разам з ёй прамавугольнай формы дымчатачорны агат.

Сомаў паціснуў плячыма:

— Прызнацца, я не цаніцель. Чуў толькі, што тут, у Германіі, здаецца, у Багеміі і Саксоніі, існавала вельмі многа фабрык, якія не толькі шліфавалі агаты, а і ўмела іх падраблівалі. Магчыма...

— Значыць ускочыў! Бачыў жа, што стары ашуканец хавае вочы!

Забраўшы агат і лупу, Хейендопф з усёй сілай кінуў іх у шуфляду.

— З гэтым ашуканцам можна і сваё страціць! — раздражнёна ўсклікнуў ён, паказваючы вачыма на рэчы, што запоўнілі пакой, і без пераходу ўжо зусім злосна дадаў: — перадайце вашым, што ў кожнай справе патрэбна перш за ўсё дакладнасць! Кожнага першага і шаснаццатага я павінен атрымліваць узнагароду, абумоўленую дагаворам. Сёння васемнаццатае...

У дзверы пастукалі.

— Ну? — выгукнуў Хейендопф незадаволена.

Сакратар прапусціў у кабінет кур'ера з поштай, каржакаватага нізенькага негра.

Той паклаў на стол некалькі газет, стос пісьмаў і маленькае паведамленне пра грашовы перавод.

— О-о! — узрадаваўся Хейендопф. — Дарэмна я непакоіўся, ва ўсім вінавата пошта! Будзем лічыць, што я нічога не гаварыў, а вы нічога не чулі.

Кіўком галавы адпусціўшы кур'ера, Хейендопф адсунуў у бок паперы, што ляжалі на стале, і бліжэй нахіліўся да Сомава.

— Дык чым я магу вам дапамагчы не ў агульным плане, а канкрэтна? — запытаў ён па-дзелавому, калі

ТРЫБУНА чытачоў

40 НАШЫХ НА З'ЕЗДЗЕ

25—26 кастрычніка адбыўся ў Варшаве III Краёвы з'езд Саюза аматарскіх тэатраў. Нашае ваяводства мае найбольш у краіне гурткоў, любіцеляў тэатра і членаў, адпаведна — 64 гурткі з 1150 членамі. Таму і дэлегацыя наша на III з'езд прадстаўлялася імпануюча — 40 дэлегатаў на 160 з усёй краіны. З гэтага вынікала вялікая і важная роля нашай дэлегацыі на з'ездзе. Да гэтай ролі дэлегаты Беласточчыны рыхтаваліся задоўга да з'езда. Збіралі матэрыялы, дыскутавалі над імі на пленарных павятовых пасяджэннях.

Некаторыя нашыя дэлегаты — гэта Сяргей Філіпюк з Паўлаў, Віктар Кабац з Гайнаўкі, Сцяпан Пракапюк з Крывой, Станіслаў Крушнеўскі — старшыня Саюза аматарскіх тэатраў, Леакадзія Зіневіч — намеснік кіраўніка ваяводскага аддзела культуры і іншыя.

III з'езд запачаткаваў новую старонку ў дзейнасці і ролі аматарскага руху ў вёсках. І аб гэтым яшчэ напішам. (вл)

Будуецца

Зараз гаспадары маюць больш часу і таму работа на Трывежскім гасцінцу пры ўкладанні бруку пайшла шпарчэй. Працуе там два трактары і двух брукароў, шмат сялян, а некаторыя з іх з фурманкамі.

Тэкст і фота
М. Тэлешэўскі
в. Рэпіска

Брукары — спецыялісты сваёй справы. Падаюць каменне дзяўчаты.

З двух прычэп выгружаецца пясок.

яны засталіся адзін на адзін.

— Пакуль нічым. Трэба спачатку пазнаёміцца з людзьмі і з абстаноўкай.

— Што да людзей, то я магу вам даць вычарпальную характарыстыку — зброд! — сказаў Хейендопф. — Прызнацца, чым хутчэй я ад яго пазбаўлюся, тым спакайней у мяне будзе на душы. Як-ніяк, а я таксама рызыкую, калі не галавой, то сваім становішчам. А вы трымаеце сябе з першага ж дня вельмі дзіўна. Замест таго, каб заваяваць прыхільнасць атамана, аб'яднацца з ім, вы.. не, я зусім не хвалю вашы паводзіны ў час сустрэчы з Пратапопавым!

— Перш чым вывесці групу, я павінен выкрыць савецкага агента, які надзейна ў ёй замаскіраваўся. Не забывайцеся пра гэта! І мая бойка з Пратапопавым была першым крокам да гэтага.

— Значыць, вы яе наўмысна справакавалі?

— Я разлічваў толькі на сутычку, але абставіны мне спрыялі. Усё разыгралася, быццам па нотах! Цяпер дзічына сама выйдзе на сілок, які я для яе з'яўляюся.

— А вы не баіцеся, што Пратапопаў вас... таго... — Хейендопф зрабіў красамоўны жэст рукой, — прыбярэ са шляху, так сказаць?

— Гэта ўжо ваш клопат падумаць аб маёй бяспецы.

— Вось гэтага я не магу гарантаваць! Ён ужо траіх, як толькі спынілі гаворку пра магчымасць вяртання, на той свет адправіў... Адзін памёр ад нейкіх колікаў, другі быццам бы п'яны зваліўся з акна, яшчэ адзін сканаў ад унутранага кровацячэння.

(Працяг за тыдзень)

130

Гаспадарскія чыны

Кліч — «Кожны сваёй вёсцы ў XX-ццацігоддзе Народнай Польшчы» — знайшоў сваё адлюстраванне ў канкрэтных пачынах сялян Напрыклад, гаспадары Новай Волі (Беластоцкі пав.) выканалі шмат работ грамадскім чынам. Іх вартасць ацэнена на звыш пяцьдзесят тысяч злотых. І так, многія працавалі пры пабудове пажарнага басейна, пасадках дрэўцаў і будове дарогі ў кірунку Сушчы.

Падобныя грамадскія чыны мелі месца ў вёсцы Пянькі.

Гаспадарскія сыны — вучні міхалоўскай школы механізацыі сельскай гаспадаркі — працавалі пры пасадках лесу ў надлясніцтвах Геранімова і Валілы, а таксама пры пабудове ялоўскай дарогі. Вартасць іх чыну ацэнена на дзесяткі тысяч злотых. (ся)

Экскурсія ў малачарню

Першы клас школы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Бельску пабываў нядаўна ў Мясцовай малачарні. Усіх вельмі цікавіла яе змеханізаванасць. Дастаткова націснуць кнопку і прыводзяцца ў рух агромныя машыны. За дзве гадзіны ў адчым умяшчальніку збіваецца 700 кілаграмаў масла, а за другія дзве гадзіны масла запакуецца ў бочкі. Усе цікавіліся вырабам сыра. З вялікай увагай прысутныя слухалі расказу кіраўнікоў прадпрыемства аб высакаякаснай прадукцыі, якая ў значнай меры прызначаецца на экспарт.

Лёня Леанюк
Плёскі

Рыбалаўскі крамар

Пётр Семянюк у час працы.

У рыбалаўскай краме прадаўцом з'яўляецца Пётр Семянюк. Добрае забеспячэнне крамы патрэбнымі таварамі і прадуктамі, а таксама ветлівае і культурнае абслугоўванне насельніцтва забяспечылі Пятру Семенюку паважанне ў аднавяскоўцаў.

Тэкст і фота
Яўгеня Зіневіча
Бельск

Каб узрасталі надоі малака

Малачарская акруговая спулдзельня распачала сваю дзейнасць у 1962 годзе. Першыя два гады прысвечаны былі арганізацыі скупу малака ў павеце і прадукцыі малочных прадуктаў. Асновай да павелічэння малочнасці кароў з'яўляецца забеспячэнне быдла патрэбнай пашай. Вось таму кіраўніцтва прадпрыемства выйшла з ініцыятывай прыдзелу дастаўшчыкам малака высакаякасных кармоў, насення кармавых культур і дапамогі пры будове сіласу. І так, у 1964 годзе малачарня даставіла сялянам 600 тон высакаякасных кармоў і 29 цэнтнераў насення кармавых раслін. У бягучым годзе сяляне пабудавалі 48 сіласных ям. Гаспадары пераканаліся, што сілас з'яўляецца выдатным кормам. Цяпер капаюць ямы і нават не бетануюць іх, а проста выкладваюць спецыяльнай паперай, якой забяспечвае малачарня.

Не малую ролю ў павышэнні надояў малака адыгрывае сельскагаспадарчая асвета. І таму праводзяцца на вёсках гутаркі на наступныя тэмы: рацыянальны корм кароў, чысціня хлявоў і іншыя.

Каб падняць на вышэйшы санітарны ўзровень пункты скупу малака, якія знаходзяцца ў прыватных памяшканнях, пачалася будова стандартных злеўняў у 13 вёсках. Грамадскім чынам пабудавана злеўня ў Койлах і Чыжыках. На пабудову злеўняў дастаўшчыкі малака забавязаліся плаціць па 3 грошы ад кожнага літра малака.

Кіраўніцтва малачарні прычынілася да таго, што пабольшылася штодзённая дастаўка малака на 10 тысяч літраў у параўнанні да мінулага года.

Ю. Козак
Гайнаўка

Заўсёды параіць

У Катлоўцы (Гайнаўскі павет) налічваецца 37 сем'яў. Ёсць у вёсцы бібліятэчны пункт, які вядзе Максім Ільяшук. Гэты старэйшы ўжо чалавек вельмі любіць кніжкі, умее заахвоціць да чытання, параіць, які твор варта прачытаць. Налічваецца тут 40 чытачоў. Значыць, што ў кожнай хаце чытаюцца бібліятэчныя кніжкі. А гэта ўжо не малое дасягненне Максіма Ільяшука.

З. Ялінік
в. Навіны

Дарагое **Сэрцайка!**

Тры гады таму назад пакахала я хлапца. Хадзіла тады ў адзінаццаты клас. Ён прыязджаў да мяне часта. Гэта перашкаджала мне ў навуцы, і мама была незадаволена. Баялася, каб не перашкодзіла мне гэта ў навуцы. Ён заўважыў гэтыя адносіны мамы і перастаў да мяне ездзіць. Потым я даведалася, што ездзіць да другой. Скончыла я сярэднюю школу і мы ізноў зышліся. Але я пайшла вучыцца далей, а ён пайшоў у войска. З войска пісаў лісты. Калі атрымаў водпуск, прыехаў да мяне. Гаварыў, што будзе далей ездзіць. Але па гэтым ад'ездзе прастыў яго след. Нічога дрэннага я яму не сказала, не ведаю, чаму так паступіў. На вуліцы, як убачыць, дык уклоніцца няхоцячы, ходзіць з другімі дзяўчатамі. А я пра яго ўсё думаю і ніяк не магу забыць. Хоць ведаю, што з ім жыцця не было б, бо ён такі ветраны, адно гаворыць, другое робіць, але хацела б хаця з ім пагаварыць. Можа ён ізноў бы вярнуўся да мяне. Парай, Сэрцайка, што рабіць, як паступіць.

Зіна з Бельскага павета

Дарагая **Зіна!**

Як відаць з твайго лісту, дык твой хлапец сапраўды ветраны і мала разумны. А гэта таму, што раз сябруе з табой, зараз з другой і трэцяй, а найгоршае, што перад табою спецыяльна дэманструе з другімі дзяўчатамі. Гэта ўжо неразумна. Добра выхаваны, інтэлігентны хлапец гэтага не зробіць. На маю думку, не маеш каго шкадаваць, бо як сама пішаш, не надаецца ён на мужа, небяспечна вязацца з ім на ўсё жыццё. Дык чаму ж, ведаючы гэта, ты ізноў стараешся яго сустрэць і пагаварыць, мо' ён вернецца да цябе? Нашто гэта табе. З усяго відаць, што ён цябе не кахаў і не кахае, і цяжка мне сказаць, ці ён увогуле разумее слова «кахаць». Веру, што табе цяжка аб ім забыць, бо ты яго кахаеш. Але ты дзяўчына і павінна мець амбіцыю. Ведаеш, што ён цябе не хоча, дык і не накідайся. А што табе дасць тое, калі ты з ім пагаворыш, а мо' ён не захоча з табою гаварыць, дык як тады ты будзеш выглядаць? Падумай. Проста вымушана ты забыць, хоць веру, што цяжка. Старайся прабываць як найчасцей з сяброўкамі і сябрамі, старайся дома многа чытаць, заняцца якойсьці іншай працай, каб толькі не мець часу думаць аб ім. З часам гэта міне і будзеш нават задаволена з гэтага, таму што, як сама сцвярджаеш, ён абсалютна не надаецца на мужа.

Жадаю ўсяго добрага

Коля з Бельскага павета.

Пішы проста на адрас, як пішаш: Афіцэрская школа МО ў Шчытне. Гэта хопіць, каб пісьмо дайшло ў школу. Жадаю поспехаў.

Сэрцайка

Праграма на 2—8.XI. 1964 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Lekkoduchy i dziewczyna" (radz.), 3—5. „Podróż w kwiecień" (radz.), 6—8.

Кляшчэлі
„Znów ku gwiazdom" (radz.), 3—5. „Tajemnica tajgi" (radz.), 6—8.

Нараў
„Gwiaździsty bilet" (radz.), 3—8.

Нараўка
Dramat w kośmosie" (radz.), 3—8.

Чаромуха
„Sprawa trzynastu" (radz.), 3—5. „Szesnasta wiosna" (radz.), 6—8.

Чыжы
„Dama z pieskiem" (radz.), 3—8.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Martwe dusze" (radz.), 3—8.

Бранск
„Gdy umilkły działa" (radz.), 3—5. „Rzut karny" (radz.), 6—8.

Орля
„Koledzy" (radz.), 4—8.

Райск
„Miłość powraca wiosną" (radziecki), 3—8.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Dziki pies Dingo" (radz.), 3—5. „Nigdy nie wrócę" (radz.), 6—8.

Міхалова
„Ballada o żołnierzu" (radz.), 3—5. „Ostrożnie babciu" (radz.), 6—8.

Супрасль
„Mężni ludzie" (radz.), 3—5. „Listy do matki" (radz.), 6—8.

Чорна Беластоцкая
„Zakochała się dziewczyna" (radz.), 1—3. „Kozacy" (radz.), 4—5. „My mężczyźni" (radz.), 6—8.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Sprawa trzynastu" (radz.), 3—5. „Ostrożnie babciu" (radz.), 6—8.

Нурэц
„A jednak cię kocham" (radziecki), 3—5. „Pociąg na tyły" (radz.), 6—8.

Мілейчыцы
„Lekkoduchy i dziewczyna" (radz.), 3—5. „Nasz wspólny przyjaciel" (radz.), 6—8.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Ballada o żołnierzu" (radz.), 3—5. „Ostrożnie babciu" (radz.), 6—8.

Сухаволя
„Gdy kwitną pierwiosnki" (radz.), 3—5. „Dziki pies Dingo" (radz.), 6—8.

Шудзялава
„Artysta do wszystkiego" (radziecki), 5—8.

Янаў
„My mężczyźni" (radz.), 3—8.

Сідра
„Korsarze Pacyfiku" (radz.), 3—5. „Dom z facjatą" (radz.), 6—8.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Czas rozłąki" (radz.), 7—8.

Новы Двор
„Dzień ostatni, dzień pierwszy" (radz.), 7—8.

Ружанысток
„Ogniste wiorsty" (radz.), 1—3. „Klęska" (radz.), 4—5. „Dom na rozstajach" (radz.), 6—8.

Аб'язное кіно ГП БГКТ

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Піражкі, гадз. 17.00,
Востраў Паўночны, гадз. 19.30
Каляровы савецкі фільм. Сучасная камедыя «Улица полна неожиданностей».

АБВЯРЖЭННЕ

У 42(451) нумары «Нівы» ў інфармацыі п. з. «Частавата п'юць», у якой крытыкавалася праўленне сельгасгуртка ў Крывяцічах, замест Мікалая Дружбы аўтар інфармацыі памылкова скрытыкаваў Сяргея Дружбу, які да апісаных у інфармацыі спраў не меў ніякага дачынення.

У Сяргея Дружбы просім прабачэння.

Анатоль ГАЛЧАНАЎ

ЗАЕЧЫ ГОНАР

«Нягледзячы на тое, што заняты
Па службе вельмі быў Мядзведзь,
Так высек ён мяне, што дзе-то
Це засталіся сіратамі зайчаняты.
Другіх дык секлі яго слугі,
А мяне сам у лапы ўзяў», —
Так выхваляўся Заяц даўгавухі,
Ад радасці на месцы не стаяў.
Глядзеў на гэта Дзяцел і дзівіўся.
Ніяк не мог ён зразумець:
Няўжо дзеля таго сячэ Мядзведзь,
Каб Заяц ганарыўся?

АХВЯРА КАМЕДЫІ

— Як гэта здарылася?

— У тэатры, доктар. На камедыі. У канцы другога акта грамадзянін не вытрымаў і пазяхнуў... Вось сківіца і выскачыла...

ПАВЕЗЛА

Загадчык рэстарана (беручы пробу): — Дык вы кажаце, што служылі ў Францыі?

Кухар: — Так точна. Два гады ў афіцэрскай сталовай. Двойчы паранены.

Загадчык: — Вам яшчэ павезла, мой мілы Дзіўна, што вас не забілі.

ДЗІВАК

Сцяпан з цяжкасцю валок у майстэрню велізарны старынны гадзіннік. Выпадкова ён зачапіў гадзіннікам паню, якая праходзіла міма. Сабраўшы рассыпаныя пакункі, разгневаная пані накінулася на Сцяпана:

— Няўжо вы не можаце, як усе, насіць ручны гадзіннік?!

УСЯЧЫНА

Гэта магутна збудавана дзяўчына 17-гадовая аўстралійка, Катрын Тройт, праславілася рэкордным ныраннем у вадалазным касцюме. Сапраўды, дабілася яна не абы якога выніку, апускаючыся ў акіян на глыбіню звыш 90 м.

Парыжская паліцыя прыняла ў свае рады вялікую колькасць жанчын. Яны прыдзелены да службы дарожнага руху. Зараз яны маюць заняткі пад кіраўніцтвам інструктараў і ў бліжэйшым часе пачнуць нармальную службу.

На здымку: Жанчына-паліцыянт дарожнага руху праводзіць дзяцей праз вуліцу.

РАСКАЗ З ВЁСКІ

Рох, рох... Нарадзіўся я паўгода назад у Рыбалах. Вёска гэта знаходзіцца каля дарогі да Храбалоў. Зрэшты, знаёмы баран сцвярджаў, што Рыбалы знаходзяцца за Храбаламі.

Спрачаліся мы доўга, потым высветлілася: баран ехаў з Гацькаў, а я з Заблудава, таму памяшаліся нам Рыбалы.

Мая маці праўдзівая свіння, а бацьку-кнароза не памятаю. Свінні рохкаюць, што бацька-кнароз быў заслужаным і замест медаля на грудзях, хваліўся бліскучым кальцом у лычы.

Жывецца свінням у Рыбалах нядрэнна, вёска вясёлая, на кожным панадворку гойсаюць свінкі. Асабліва добра свінням у пачатку восені. На досвітку ідуць на работу каровы, рабіць малако. Бараноў сабіраюць у чараду і гоняць, відаць, у школу, а мы, свінні, застаемся ў вёсцы. У кожным садзе яблык валяецца на зямлі бы граду, хрумкаеш іх, аж язык ад апетыту лётае быццам дурань.

У гэтым годзе ў аўторкі звозілі ў Рыбалы арыштантаў. Засаджаных ў клеткі свінні нюхалі лычамі іржавыя краты ды зайздросцілі нам, рыбалаўскім свінням на свабодзе. Нашы мімалётныя знаёмствы з пасаджанымі ў клеткі канчаліся хутка. З ярмаркавага пляцу арыштантаў забіралі скупшчыкі ГС-у і вывозілі далёка адсюль, дзе рак свішча і жабы не квакаюць.

Аднаго разу раптам усё змянілася.

У аўторкі прывозілі арыштаваных свіней, а пад вечар гаспадары адвозілі турэмныя клеткі са знаёмымі назад да вёсак. Са знаёмымі мы развіталіся закруціўшы хвосцікі свідрам, і на другі аўторак ізноў сустракалі мы тых самых знаёмых, рохкалі вясёла-развясёла. Радасна жыць на свеце без скупшчыкаў-душагубаў нашых.

Аказваецца, у бельскім ПЗГС-е знайшоўся літасцівы над звяр'ём чалавек, то не абы хто, але сам прэзэс гр. Казаркевіч, які перанёс лёгкай рукою свіныя ярмаркі ў Рыбалах з аўторкаў на суботы. Да таго спрытна зрабіў гэта, што ніхто нават не даведаўся аб змене, солтысы таксама.

Суботамі на ярмаркавы пляц выходзілі скупшчыкі і варочаліся без свіней. Свінні прыязджалі пад гаспадарскім канвоем у аўторкі і варочаліся назад у родныя вёскі, не спатыкаючыся са скупшчыкамі.

Пакуль круцілася тая каніцель, нашы свіныя знаёмствы з прыстойнымі свінкамі з суседніх вёсак разгараліся, і наша любоў да гр. прэзэса расла бы на дражджах ад вялікай удзячнасці нашай яму асабіста.

Нарэшце спрытныя солтысы даведаліся пра прэзэсаву хітрасць і наказалі гаспадарам ездзіць ужо не ў аўторкі, але ў суботы. Нашыя гарачыя спатканні канчацца. Шкада, вельмі шкада!

На жаль, мушу і я канчыць свой расказ. Мой гаспадар, бачу, цэліцца схапіць мяне за заднюю нагу, а мы таго надта не любім, вішчым, на чым свет стаіць!..

Збіраюся віснуць на ўсю шырыню свайго лыча, а вы, чытачы, хутчэй затыкайце вушы.

ДЗЯДЗЬКА ЛЯВОН

«Вестэрн 1964 года» — так назваў свой малюнак польскі мастак Януш Крулікоўскі. Вестэрн — назва прыгодніцкіх фільмаў з жыцця дзікага Захаду ЗША. Калі ўлічыць, што каўбой вельмі падобны да Галдуатэра, то намёк карыкатурыста вельмі празрысты.

Ён ніколі не хістаўся б у сваіх поглядах, калі б не мяняў так часта свае погляды яго начальнік.

МЫ З СЯБОЙ І АПАЛОНІКА

Беднага сваякі забываюць.

*

Чалавек, які свядома настройвае іншых супраць сябе, не заўсёды бывае дурным: часам і ў разумнага не вытрымліваюць нервы.

*

Каб мець добрыя заробкі, трэба вельмі многа страціць.

*

Калі чалавек становіцца маленькай часткай велізарнай машыны, перастае думаць аб сабе.

*

Розум — гэта аўтаматызаваная фабрыка, якая накіравана на бягучую прадукцыю думак: малых, сярэдніх, вялікіх і недарэчных.

ВЫНАХОДСТВА

Адзін вынаходца запрапанаваў новы метад павелічэння яйканоснасці курэй: пад кожнай нясушкай рабіцца патайны лючок. Як толькі курыца знясе яйка, лючок адкрываецца, і яйка правальваецца. Курыца аглядаецца навокал у пошуках яйка і кажа:

— Што за чартоўшчына! Спалі мяне маланка, калі я толькі што не знясалася! А яйка няма. Давядзецца знясці яшчэ адно.

СОТКА

МАРАФОН

Песні па заяўках

Па просьбе Міхаіла Даніловіча з Катавіц змяшчаем рускую песню

Тучи над городом встали...

Тучи над городом встали,
В воздухе пахнет грозой,
За далёкой, за Нарвской заставой
Парень идет молодой.

Далека ты, путь-дорога...
Выйди, милая моя!
Мы простимся с тобой у порога,
И, быть может, навсегда...

Черные силы мятутся,
Ветер нам дует в лицо.
За счастье народное бьются
Отряды рабочих бойцов.

Далека ты, путь-дорога...
Выйди, милая, встречай!
Мы простимся с тобой у порога.
Ты мне счастья пожелай.

Жаркою страстью пылаю,
Сердцу тревожно в груди.
Кто ты? Тебя я не знаю,
Но наша любовь впереди.

Приходи же, друг мой милый!
Поцелуй меня в уста,
И клянусь, я тебя до могилы
Не забуду никогда.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 1 listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPIK nie — 14.40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł kwartalnie — 7,20 zł, odtrocz- za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk. L-1